

Голас Радзімы

№ 12 (1790)
24 сакавіка 1983 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

Клоат Савецкай дзяржавы аб падростаючым пакаленні агульнавядомы. З кожным годам павялічваецца колькасць школ, піянерскіх лагераў, дзіцячых садоў. Апошнім часам усё часцей з'яўляюцца ў старых і новых жылых раёнах Мінска дзіцячыя гарадкі для гульні, зробленыя кляпатлівымі рукамі дарослых.

НА ЗДЫМКУ: дзіцячы гарадок «Лясная казка» ў Ленінскім раёне Мінска. [Расказ пра яго змешчаны на 8-й стар.]

падзеі • людзі • факты

ЗНАМЯНАЛЬНЫЯ ДАТЫ

КАРЫФЕЮ РЭВАЛЮЦЫЙНАЙ
ДУМКІ

Савецкія людзі, усё прагрэсіўнае чалавецтва адзначаюць сёлета дзве знамянальныя даты, звязаныя з імем Карла Маркса, геніяльнага заснавальніка навуковага камунізму, — 165 годдзе з дня яго нараджэння і стагоддзе з дня смерці.

Усё ход сучаснай гісторыі чалавецтва неабвержна даказвае вялікую правату вучэння К. Маркса і Ф. Энгельса. Усебакова і творча развітае У. І. Леніным, яго робіць магутнае ўздзеянне на розумы людзей ва ўсіх кутках зямнога шара.

У гэтыя дні ў Маскве, Ленінградзе, іншых гарадах нашай краіны адкрыліся выстаўкі, прысвечаныя Карлу Марксу, праходзяць навукова-практычныя канферэнцыі. Экспазіцыя «Імя яго, і справа перажывуць стагоддзі» запрашае наведаць Дзяржаўна бібліятэка імя У. І. Леніна ў Мінску.

Выстаўка расказвае пра галоўныя этапы жыцця і рэвалюцыйнай дзейнасці правадыра сусветнага пралетарыату. Рукапісы, кнігі, дакументы, фотаздымкі, творы мастацтва даюць магчымасць азнаёміцца з абстаноўкай, у якой працаваў К. Маркс, раскрываюць творчую лабараторыю карыфея рэвалюцыйнай навукі. Тут прадастаўлены прыжыццёвыя выданні яго прац, кнігі, якія выйшлі на мовах народаў нашай краіны і многіх замежных.

НА ЗДЫМКУ: першыя выданні «Капітала» К. Маркса на нямецкай, рускай, французскай і беларускай мовах, якія экспануюцца на выстаўцы ў Дзяржаўнай бібліятэцы імя У. І. Леніна ў Мінску.

3 ВЫСОКАЙ ТРЫБУНЫ

СААУТАР РЭЗАЛЮЦЫЙ

Камісія ААН па правах чалавека прыняла рэзалюцыю па пытаннях аб правах чалавека і навукова-тэхнічным прагрэсе, аўтарамі якой з'яўляюцца дэлегацыі Балгарыі, Беларускай ССР і ЧССР. У ёй выказваецца трывога ў сувязі з тым, што вынікі навукова-тэхнічнага прагрэсу могуць быць выкарыстаны на шкоду міжнароднаму міру і бяспецы і сацыяльнаму прагрэсу, правам чалавека і асноўным свабодам, годнасці чалавечай асобы.

За гэту рэзалюцыю прагаласавалі ўсе члены камісіі, акрамя ЗША і заходніх краін.

Выступаючы на пасяджэнні камісіі, прадстаўнік Беларускай ССР С. Агурцоў адзначыў, што ў БССР робіцца ўсё для таго, каб навукова-тэхнічны прагрэс садзейнічаў міру і шчасцю чалавека.

Навукова-тэхнічнаму прагрэсу, сказаў далей прамоўца, спрыяе раўнапраўнае міжнароднае супрацоўніцтва. Беларуска ССР мае шырокія навукова-тэхнічныя сувязі з рознымі краінамі свету. У многіх з іх паспяхова працуюць спецыялісты з Беларусі, туды пастаўляецца выпускаемая ў рэспубліцы сучасная тэхніка. У вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных установах рэспублікі вучацца тысячы прадстаўнікоў краін, якія сталі на шлях развіцця.

Камісія прыняла таксама рэзалюцыю Беларускай ССР і Балгарыі «Роля моладзі ў садзейнічэнні развіццю і абароне правоў чалавека».

ПАСПЯХОВАЕ ВЫРАШЭННЕ

Вопыт паспяховага вырашэння нацыянальнага пытання ў ССР мае неацэннае значэнне для ўсяго чалавецтва. Аб гэтым заявілі прадстаўнікі многіх дзяржаў пры разглядзе ў Камітэце ААН па ліквідацыі расавай дыскрымінацыі даклада Беларускай ССР аб выкананні палажэнняў Міжнароднай канвенцыі аб ліквідацыі ўсіх форм расавай дыскрымінацыі.

За 60 гадоў, якія мінулі з часу ўтварэння ССР, Беларусь у брацкай сям'і савецкіх рэ-

спублік з эканамічна беднага і культурна адсталага краю ператварылася ва ўмовах сацыялізму ў высокаразвітую ў матэрыяльных і культурных адносінах рэспубліку, заявіў, прадстаўляючы даклад, намеснік пастаяннага прадстаўніка Беларускай ССР пры ААН А. Мардовіч.

У дакуменце змяшчаецца падрабязная інфармацыя аб тым, як у рэспубліцы забяспечваецца замацаваны ў Канстытуцыі і іншых заканадаўчых актах Савецкай Беларусі прынцып раўнапраўя ўсіх савецкіх грамадзян незалежна ад іх расавай і нацыянальнай прыналежнасці, усё комплексна палітычных і сацыяльна-эканамічных правоў, уключаючы ўдзел у дзяржаўных і грамадскіх справах.

Эксперты з Балгарыі, Панама і Югаславіі адзначылі, што вырашэнне нацыянальнага пытання ў рэспубліцы, як і ў Савецкім Саюзе ў цэлым, непарыўна звязана з велізарнымі сацыяльна-эканамічнымі і культурнымі пераўтварэннямі.

УРАЧЫСТЫЯ СХОДЫ

ДРУЖБА, СУПРАЦОЎНІЦТВА

35-годдзю з дня падпісання Дагавора аб дружбе, супрацоўніцтве і ўзаемнай дапамозе паміж Савецкім Саюзам і Народнай Рэспублікай Балгарыі быў прысвечаны ўрачысты сход, які адбыўся 17 сакавіка ў Мінску.

— Дружба нашых народаў, — сказаў у сваім дакладзе старшыня праўлення Беларускага аддзялення Таварыства савецка-балгарскай дружбы, міністр вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі БССР М. Мяшкоў, — бярэ пачатак з далёкага мінулага. У нашы дні яна з'яўляецца яркім прыкладам сапраўды брацкіх адносін, праякнутых духам сацыялістычнага інтэрнацыяналізму. Іх вызначаюць цеснае супрацоўніцтва КПСС і БКП, шырокае ўзаемадзеянне дзяржаўных органаў, навуковых устаноў, прамысловых прадпрыемстваў. Мацнеюць і развіваюцца сяброўскія сувязі паміж Беларуссю і Балгарыяй, якія цяпер ахопліваюць практычна ўсе бакі жыцця.

На сходзе выступіў саветнік пасольства НРБ ў ССР М. Пятроў.

ПРЫНЯТА РАШЭННЕ

АБ УВЕКАВЕЧАННІ ПАМЯЦІ
Ц. Я. КІСЯЛЁВА

Цэнтральны Камітэт Кампартыі Беларусі і ўрад рэспублікі вырашылі увекавечыць памяць былога кандыдата ў члены Палітбюро ЦК КПСС, першага сакратара ЦК Кампартыі Беларусі Ц. Я. Кісялёва.

Імя яго будзе прысвоена Мінскаму вытворчаму тонкасукоинаму аб'яднанню, Рамязоўскай сярэдняй школе Ельскага раёна Гомельскай вобласці. Саўгас «Мухавец» Брэсцкага раёна цяпер будзе называцца імя Ц. Я. Кісялёва.

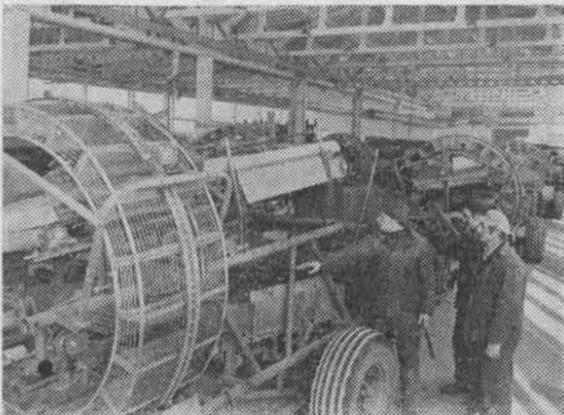
Мінскаму гарвыканкому даручана перайменаваць вуліцу Старажоўскую беларускай сталіцы ў вуліцу Кісялёва, таксама ў памяць аб ім устанавіць мемарыяльную дошку на доме, у якім жыў Ціхан Якаўлевіч.

Інстытут гісторыі партыі пры ЦК Кампартыі Беларусі і Дзяржаўны камітэт БССР па справах выдавецтваў, паліграфіі і кніжнага гандлю выдадуць зборнік артыкулаў і выступленняў Ц. Я. Кісялёва.

На месцы пахавання Ц. Я. Кісялёва будзе ўстаноўлены надмагільны помнік.

Вырашана таксама прысвоіць імя Ц. Я. Кісялёва аднаму з будуючых марскіх суднаў.

СЕЛЬСКІЯ НАВІНЫ

Рамонтнікі Нясвіжскай райсельгастэхнікі поўнаасцю завяршылі падрыхтоўку глебаапрацоўчых і пасяўных механізмаў да вясны. Цяпер у майстэрнях аб'яднання вядзецца рамонт корманарыхтоўчых машын, збожжавых і бульбаўборачных камбайнаў. НА ЗДЫМКУ: у цэху капітальнага рамону.

ГАРОД ПАД ШКЛОМ

Цяплічны камбінат саўгаса «Брэсцкі» з'яўляецца буйным пастаўшчыком гародніны насельніцтву абласнога цэнтру. Летась вырашчана звыш 1 600 тон агуркоў, памідораў, зялёнай цыбулі, салаты. Сёлета работнікі цяпліцы паставяць у магазіны не менш дзвюх тысяч тон гародніны. У студзені жыхары горада атрымалі каля 24 тон зялёнай цыбулі, а неўзабаве паступяць першыя тоны свежых агуркоў.

Саўгасны гарод пад шклом расшырыўся яшчэ на два гектары, і цяпер агульная плошча цяпліцы складае 9 гектараў.

НАВАСЁЛЫ — МАЛЫШЫ

Гасцінна расчыніў дзверы прасторны дзіцячы сад у калгасе імя Гагарына Лідскага раёна.

Двухпавярховы будынак на 90 месц будаваўся з улікам будучага росту маладых сем'яў. Такія дашкольныя ўстановы дзейнічаюць цяпер практычна ва ўсіх перспектывных вёсках прыёмна-скага краю. А спецыялісты Белгіпрасельбуда распрацавалі новы праект дзіцячага сада з паэтапным, па меры неабходнасці, яго расшырэннем. У пабудову ўключаны плавальныя басейны, куткі жывой прыроды. Лёгкай складной мэбляй можна абсталяваць і спальныя памяшканні, і спартыўныя залы. Першыя такія карпусы з'явіцца сёлета.

Колькасць месц у сельскіх дзіцячых садах рэспублікі навялічыцца ў адзінацатай пяцігоддзі на 36 тысяч, што намога больш, чым у мінулым пяцігоддзі.

ВЕСТКІ АДУСЮЛЬ

ФАНШАЛЬ У РЫШТАВАННЯХ

Забудоўваецца, расшырае свае межы пасёлак Фаніпаль. На доследна-механічным заводзе завершана будаўніцтва буйнога цэха па вырабу аўтадарожных знакаў, нестандартнага абсталявання. Паралельна вядзецца жыллёвае будаўніцтва. Сёлета справілі наваселле больш чым 70 сем'яў рабочых і служачых рэспубліканскай базы «Белкамсельгастэхніка». Цяпер узводзіцца 115-кватэрны дом, завладваецца падмурак яшчэ аднаго пяціпавярховага жыллага дома.

Звыш паўтара мільёна квадратных метраў пліт і загатоўак, абліцаваных тэкстурнымі заменнікамі натуральнага шпона каштоўных драўнінных парод, пастаўляе штогод мэблевай прамысловасці Беларусі цэх ламінавання вытворчага аб'яднання «Івацэвічдрэў». Яго прадукцыя ідзе на мэблевыя прадпрыемствы Жлобіна, Бабруйска, Баранавіч, Ружан, Брэста і іншых гарадоў.

Сёлета прадпрыемства выпусціць каля двух мільёнаў квадратных метраў ламінаваных пліт.

НА ЗДЫМКУ: якасць мэблевых загатоўак правяраюць начальнік цэха І. КУЧАРАЎ і майстар аддзялення раскрою пліт і абліцоўкі кромак У. ЦІМОНІН.

КЛОПАТЫ АБ ЧАЛАВЕКУ

ДЫЯГНАЗ СТАВІЦЬ
УЛЬТРАГУК

Тысячнага пацыента прыняла навукова-даследчая лабараторыя ультрагукавой дыягностыкі Віцебскага медыцынскага інстытута. Яна створана два гады назад на кафедры шпітальнай хірургіі і з'яўляецца пакуль што адзінай у рэспубліцы. Узначальвае лабараторыю малады вучоны кандыдат медыцынскіх навук А. Ліцвякоў.

Памочнікам урача стаў ультрагук. Кароткі імпульс ад датчыка распаўсюджваецца па тканках і органах пацыента. Рэха яго вяртаецца ў выглядзе электрычных сігналаў. Вылічальны блок пераўтварае іх, і на тэлевізійным экране ўрач бачыць як бы анатамічны зрэз органа. Гэта дазваляе беспамылкова ставіць дыягназ. Новы метадаў зусім бяшкодных для пацыента.

ЯШЧЭ АДНА ПАЛІКЛІНІКА

Пры Слуцкай райбальніцы пабудавана паліклініка на 960 наведванняў у змену. Шасціпавярховы будынак, размешчаны ў адным з маляўнічых месцаў горада, прыгожа ўпісаўся ў архітэктурны ансамбль. Тут ёсць вялікі аднаўленчы цэнтр. У яго ўваходзяць вода- і гразелічэбніцы, плавальны басейн, спартыўная зала для заняткаў лярэабнай фізкультурай, салярыі. Ёсць аддзяленне функцыянальнай дыягностыкі, аснашчанае сучасным медыцынскім абсталяваннем.

ЦІ ІСНУЕ САВЕЦКАЯ «МАДЭЛЬ ДАБРАБЫТУ?»

ЯКАСЦЬ ЖЫЦЦЯ

«Падумаць толькі, якія ўмоўныя чалавечыя паняцці! Ндароба, глядзячы на маю не зусім чыстую кашулю, залітыя медам штаны і бачыўшы многае фотаапараты, лічылі мяне, вядома багацею. Я ж, бачачы іх у вячэрніх убранных ля вогнішча, думаю пра тое, што нават не ўсе багацеі могуць дазволіць сабе пафранцы ў адзенні з леапардавага футра». Так апісваў савецкі журналіст Сяргей Кулік сваю першую сустрэчу з ндароба — адным з плямён паўночнай Кеніі.

Зрэшты, умоўнасць паняццяў «багацеі» і «дабрабыт» усведамлялася людзьмі ва ўсе часы і ва ўсіх краінах. У пацвярджэнне магу спаслацца і на старажытнагрэчаскіх аўтараў, якія проціпастаўлялі каштоўнасці сапраўдныя і «вынайдзеныя» цывілізацыяй, і на «Рабінзона Круза», і «Прастадушнага», якія з'явіліся на заранку капіталізму.

Водгаласам гэтых няспынных спрэчак гучаць у сённяшнім свеце і ўцёкі ва ўлонне прыроды сучасных «рабінзонаў», і бунт хіпі, не прымаючых каштоўнасці свайго грамадства. Асабліва ярка працягваюцца яны ў непрыняцці светам, які развіваецца, заходняга ладу жыцця з яго паняццямі аб дабрабыце, у выбуху афрыканізацыі, ісламізацыі і да т. п. ва ўсіх сферах жыцця маладых дзяржаў.

Ды і ў прамыслова развітых краінах Захаду многія вядучыя эканамісты і сацыёлагі ўсё часцей і часцей вымяраюць узровень добрабыту не толькі колькасцю штаноў у гардаробе «сярэдняга» амерыканца або французца ці колькасцю тэлевізараў на сотню сярэднестатыстычных сямей. Зрэшты, і тэрмін «дабрабыт», яшчэ нядаўна прымянімы для вымярэння чалавечага багацця, усё часцей замяняецца сінтэтычным паказчыкам «якасці жыцця», у які ўваходзяць не толькі грашовыя даходы, але і дзесяткі іншых «індыкатараў» ад экалагічнага стану навакольнага асяроддзя да псіхалагічнага стану асяроддзя ўнутранага.

І тым не менш, калі гутарка заходзіць пра Савецкі Саюз, заходнія журналісты цалкам забываюць пра ўсё гэта. Протыпастаўляючы сярэдні даход амерыканца сярэдняму даходу савецкага чалавека, яны тут жа робяць

вывад аб нізкім узроўні добрабыту ў СССР. Выхопліваючы цытаты з савецкай прэсы, якая крытыкуе лёгкую прамысловасць за непаваротлівасць, распісваюць нездольнасць савецкай эканомікі забяспечыць сваіх грамадзян спажывецкімі таварамі. А чэргі ў савецкіх магазінах за легкавымі аўтамабілямі, мэбляй або каларовымі тэлевізарамі прадстаўляюць чытачу як поўны крах савецкай эканомікі і яе планавай асновы.

Але як жа пры нізкім даходзе савецкія людзі могуць купляць столькі дарагіх рэчаў, што прамысловасць не паспявае за іх попытам?

Простае сапастаўленне зарплат рабочага ў СССР і на Захадзе не дае адказу на гэтае пытанне. Сапраўды, сярэднестатыстычны месячны заробок у СССР (1983 год — 180 рублёў) не такі ўжо і вялікі. Але ж аплата працы — не адзіная крыніца даходаў у Савецкім Саюзе, у краіне хутка растуць грамадскія фонды спажывання. У 1980 годзе яны складалі 116,5 мільярда рублёў (прыкладна на 438 рублёў на душу насельніцтва), у 1983 — 134 мільярды рублёў. За кошт іх рэальныя даходы савецкіх людзей прыкладна на чвэрць вышэй за сярэднюю заробную плату. А яна да таго ж планавана расце. У выніку праз кожныя 15 гадоў даходы павялічваюцца.

Аднак грошы ў сацыялістычным грамадстве цікавяць людзей толькі як эквівалент пэўнай колькасці прадуктаў, спажывецкіх тавараў або паслуг. Таму сацыяльная палітыка Савецкай дзяржавы працягваецца не толькі ў плане павелічэння і ў планаванні расходаў насельніцтва. Яна праводзіцца і праз падатковую сістэму (у сярэднім падаткі не перавышаюць 10 працэнтаў зароботку), і ў падтрыманні на нязменным узроўні цэн на прадметы першай неабходнасці, і ў стварэнні развітай сістэмы таннага грамадскага транспарту. І, зразумела, у «вылічэнні» з асабістых расходаў тых сум, якія аплачваюцца фондамі спажывання (медыцынскае абслугоўванне, сацыяльнае страхаванне, адукацыя і інш.).

Я быў бы несправядлівы ў сваім сцвярджэнні, што сёння ёсць магчымасць прадставіць кожнай савецкай

сям'і легкавы аўтамабіль, а савецкія краўцы здольныя пакласці на абедзве лапаткі П'ера Кардэна элегантнасцю і арыгінальнасцю сваіх мадэлей. Не ўсе галіны савецкай эканомікі ў стане забяспечыць узросшыя запатрабаванні насельніцтва. Але многае для гэтага робіцца, і любіць аб'ектыўны назіральнік можа адзначыць і ўзросшы ўзровень добрабыту ў СССР, і з'яўленне на яго ўнутраным рынку яснасць новых тавараў, і пазітыўныя змены ў структуры харчавання савецкіх грамадзян.

Аднак сацыёлагі і эканамісты, што вывучаюць праблемы попыту, лічаць, што не абавязкова заўсёды задавальняць любія патрэбы. Разглядаючы ў шырокім плане праблему спажывання, яны бачаць яе не ў дэфіцыце нейкіх рэчаў (пры стабільнасці цэн на асноўныя тавары і росце даходаў попыт заўсёды будзе аспрэджваць прапанову), а ў адносінах чалавека да «свету рэчаў», які пашыраецца. Культура спажывання (а менавіта да гэтага і імкнецца дзяржава) заключаецца ў набыцці рэчаў па прынцыпу рацыянальнасці, а не з прэстыжных меркаванняў, тым больш — страсці як мага больш накіпіць. І таму адным з важнейшых бакоў сацыяльнай палітыкі СССР стала выхаванне спажывецкай культуры, у тым ліку і метадам дзяржаўнага рэгулявання. Я маю на ўвазе сацыяльнае планаванне, якое прадугледжвае рацыянальныя нормы карыстання спажывецкімі таварамі і платнымі паслугамі. Напрыклад, стрымліваючы рост колькасці асабістых аўтамабіляў, дзяржава расшырае сетку камунальнага транспарту. Павышаючы цэны на далікатныя прадукты, да тэе вытворчасць прадуктаў штодзённых, павялічвае іх выпуск і г. д.

Сацыяльныя праграмы СССР не зводзяцца толькі да праблем спажывання і да павышэння ўзроўня даходаў. Іх рэалізацыя накіравана на павышэнне якасці жыцця ў цэлым і ахоплівае ўсе сферы жыцця і дзейнасці людзей.

Нядаўна «Інтэрнэшнл геральд трыбюн» апублікавала ацэнкі «якасці жыцця» ў 107 краінах свету (на 44 фактарах). СССР у гэтай табліцы займае другое месца, следам за ЗША — самай багатай краінай свету.

Уладзімір МЫТАРАЎ.

пісьмы зблізку

«НАВАГРУДАК» ІДЗЕ ПРАЗ АКІЯНЫ

На самай далёкай, так званай аўстралійскай лініі Балтыйскага марскога параводства, працуе цеплаход «Навагрудак». Яго пабудавалі ў 1972 годзе ў фінскім горадзе Турку па заказе СССР. З таго часу цеплаход пабываў шмат у якіх вялікіх портах свету. Ён асвойваў аўстралійскую лінію, быў першым савецкім суднам, якое зайшло ў амерыканскі порт Філадэльфію, першым цывільным караблём, які наведваў Кампучыю пасля звяржэння рэжыму Пал Пота і Енг Сары. Юрый Бялоў — першы памочнік капітана «Навагрудка» — расказвае: «Мы ўбачылі пустыя прычалы, склады, хаціны — людзей не было. Палпотаўцы ўсіх забілі або вывезлі ў працоўныя лагеры. Разгружалі судна толькі сіламі свайго экіпажа. Каманда працавала дзень і ноч, каб дэламагчы даведзенай да поўнага заняпаду краіне хутчэй атрымаць патрэбныя грузы». На «Навагрудку» дружныя каляты з 30 чалавек. З 1974 года водзіць карабель капітан Вячаслаў Фёдараў, столькі ж тут працуе і яго першы памочнік.

Галоўны клопат каманды падчас стаянкі ў порце — хутчэй выгрузіць воўну, якую карабель даставіў з Аўстраліі. Брыгадзір партовых грузчыкаў Мікалай Радзько гаворыць мне: «На «Навагрудку» працаваць асабліва прыемна. Ён нагадвае

мне родныя мясціны, вёску Вераскава, што непадалёк ад Навагрудка. Хоць жыў у Ленінградзе ўжо пятнаццаць гадоў, усё роўна цягне на бацькаўшчыну. Таму і еду кожнае лета на Навагрудчыну».

Вось і закончана разгрузка. Прыгажун цеплаход бярэ курс на Хельсінкі. Там ён прыме на борт груз фінскай паперы і пойдзе з ім у Паўднёвую Амерыку.

«У замежных портах на борт падымаюцца розныя людзі. Яны хочуць больш ведаць пра Савецкую краіну, цікавяцца горадам Навагрудкам, — гаворыць Юрый Бялоў. — У нас зроблены спецыяльны фотастэнд, які расказвае пра горад. Мы заключылі дагавор з маладым беларускім графікам Васілём Камаровым. Ён выканаў цудоўныя гравюры з відамі старога і новага Навагрудка».

Гэтыя гравюры ўпрыгожаць кают-кампанію, каюты капітана і першага памочніка. Я пакідаю Юрыю Паўлавічу некалькі каларовых фотаздымкаў, зробленых навагрудскім фатографам Алегам Кокашам, і развітваюся з ім да снежня — да наступнага прыходу «Навагрудка» ў порт прыпіскі.

Мікалай НІКАЛАЕЎ,
правадзейны член
Графічнага таварыства
СССР.

УНІВЕРСАЛЬНЫ... СОРТ БУЛЬБЫ

Дзяржаўная камісія па сортавыпрабаванню сельскагаспадарчых культур пры Міністэрстве сельскай гаспадаркі СССР прыняла рашэнне раяніраваць з 1983 года па Беларускай ССР новы сорт бульбы «Зубраня», выведзены селекцыянерам Серафімай Купчынай у Беларускай навукова-даследчым інстытуце бульбы і плодгародніцтва.

Новы познеспелы, універсальнага прызначэння сорт мае клубні акругла-авальнай формы з паверхневымі вочкамі. Мякаць клубня крэмавага колеру з добрымі смакавымі якасцямі. Пры ўборцы ўраджаю выхад таварных клубняў складае звыш 95 працэнтаў. Сярэдняя маса таварнага клубня 118 грамаў. Пад кустом знаходзіцца 12—15 клубняў.

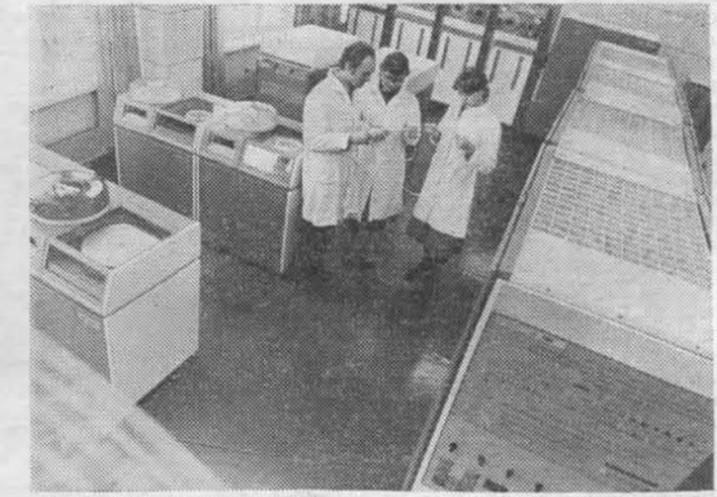
У час выпрабаванняў ураджайнасць «Зубраня» паказвала ад 386 да 646 цэнтнераў з гектара і перавысіла ўраджай-

насць раяніраванага сорту «тэмп» на 57 працэнтаў, а па зборы крухмалу на 50 працэнтаў. Цікава, што высокую ўраджайнасць «Зубраня» паказвала не толькі ў сябе на радзіме, але і далёка за межамі Беларусі. Напрыклад, на палях Уладзімірскай вобласці ўраджайнасць складала 412—432 цэнтнеры з гектара.

«Зубраня» — сорт інтэнсіўнага тыпу, таму пры ўнясенні павышаных доз угнаенняў ураджай клубняў павышаўся на 41 працэнт.

Сорт бульбы «Зубраня» адзначаецца ад раней раяніраваных сартоў комплексам гаспадарча-каштоўных якасцей: павышанай ураджайнасцю, крухмалістасцю, адноснай устойлівасцю да шэрагу хвароб і, што вельмі важна, прыгодны да механізаванага вырошчвання і ўборкі.

А. БАЯРОВІЧ.

Наваселле ў гэтым 24-павярховым гіганце справілі ў канцы мінулага года. Разам з пабудаваным раней корпусам «Дома мод» ён склаў цэлы комплекс служб Міністэрства бытавога абслугоўвання насельніцтва БССР. Тут размешчаны галіновы вылічальны цэнтр, навукова-вытворчае аб'яднанне «Белытэхніка» з уваходзячымі ў яго праектна-

тэхналагічным і канструктарскім інстытутам і рэспубліканскім цэнтрам навуковай арганізацыі працы. Цяпер вышынны будынак на Юбілейнай плошчы Мінска стаў папулярным сярод многіх працаўнікоў горада. Спецыялісты «Дома мод» — самага буйнога ў Беларусі прадпрыемства па індыўдуальнаму пашыву адзення — выконваюць штомесяц больш за паўтары тысячы заказаў.

А з будучага года за той жа тэрмін іх будзе выконвацца ўжо 2 000. У «Дома мод» прадугледжваецца стварэнне максімуму зручнасцей для кліентаў. Дысплейная сістэма інфармацыі паведамляе аб відах аказваемых паслуг, кошце работ, назначае час прымерак і выдачы гатовага заказа. Такі сэрвіс забяспечыць Рэспубліканскі галіновы вылічальны цэнтр.

НА ЗДЫМКАХ: комплекс будынкаў на Юбілейнай плошчы, дзе размешчаны службы Міністэрства бытавога абслугоўвання БССР; інжынер-матэматык Л. МОЛЧЫНА; у машынай зале Рэспубліканскага галіновага вылічальнага цэнтра інжынер А. БЛЯХАРЧУК і аператары ЭВМ Т. ДАРТАШЭВІЧ і С. ІВАНЕНКА.

Фота Ч. МЕЗІНА.

пішучь землякі

ДА ГЭТАГА ПРЫВЫКНУЦЬ НЕМАГЧЫМА

Дарагія сябры! Перад Новым годам атрымалі ад вас адрыўныя календары, якія цэлы год дзюм нашым сем'ям будучь расказваць пра святы і гісторыю нашай роднай зямлі і розных народаў, якія жывуць на ёй. Шчыра дзякуем вам. Рэгулярна атрымліваем і вашу газету. Гэта надае нам сілу ў жыцці і барацьбе супраць тых, хто спрабуе распаліць ядзерны касцёр смерці на нашай планеце.

Адчуваць такі прыліў сіл можа толькі той, каму выпала суровая доля ўсё жыццё супраць сваёй волі быць прыніжаным эмігрантам, але хто не страціў высокага пачуцця патрыятызму і вялікай любові да сваёй неабсяжнай Радзімы.

Калі мы наведвалі Беларусь, некаторыя людзі пытаўся ў нас, як мы прывыклі і адапціраваліся ў новай краіне, дзе давалася пражыць лепшыя гады жыцця. Вядома, у розных эмігрантаў на гэтае пытанне будуць свае адказы. Але ў нас адказ заўсёды быў і будзе адным да канца нашага жыцця. Вось ужо амаль 46 гадоў, як мы апынуліся ў Канадзе, але за гэтыя часы часам цяжкія гады так і не змаглі па-сапраўднаму прывыкнуць, каб хоць іншы раз радавацца жыццю, як радуецца яму свабодны і шчаслівыя людзі ў нас на Радзіме. У капіталістычным свеце ўвогуле, а на амерыканскім кантыненте ў прыватнасці, сумленнаму працоўнаму чалавеку, па праўдзе кажучы, радавацца няма чаму. Усё лепшае тут належыць буйным капіталістам: фабрыкі і заводы, вялікія магазіны, турыстычныя комплексы, спартыўныя пляцоўкі і стадыёны. Нават спартсмены не могуць распараджацца сабой, яны належаць гаспадарам стадыёнаў. Іх мяняюць, прадаюць, быццам жывёлу на кірмашы. Толькі рабочыя месцы да гэтага часу нібыта належалі рабочым. Але цяпер і гэта перастала быць надзейным. У ЗША ўжо 12 мільёнаў чалавек гэтыя месцы страцілі. У Канадзе каля двух мільёнаў аказалася ў шэрагах беспрацоўных. Такія ж сітуацыя ва ўсіх краінах, дзе правіць капітал. Тут няма культуры, якая аздаравляла б чалавека мысленне, выхоўвала брацкія або хаця б таварыскія адносіны паміж людзьмі. Няма ні адной радыё- або тэлеперадачы, у якой бы пра гэта гаварылася. Усё пустое, часта распуста і адкрытая парнаграфія, распальванне апетытаў на долары. Шчыра кажучы, мы рэдка ўключаем свой тэлевізар. Толькі слухаем навіны і глядзім тое, што датычыць нашай Радзімы, хаця ў большасці ў такіх перадачах факты скажоны і многа кпінаў. Карэспандэнты капіталістычных краін, акрэдытаваныя ў Савецкім Саюзе, як быццам сядзяць там толькі для таго, каб у прыгожым жыцці, што іх акаляе, адшукваць усякі бруд. Раздуваюць з мукі слана, каб яшчэ больш запалохаць сваіх недасведчаных і падманутых суграмадзян. Яны не бачаць у вашай краіне нічога пазітыўнага. Ім як быццам наплывае бяльмо на вока, калі глядзяць на вашу жыццё, на задаволеных, спакойных за сваё будучае людзей, на новыя вялікія масівы жылых дамоў і прамысловыя новабудовы, якіх усё больш і больш ва ўсіх кутках нашай Радзімы. Вось і мяркуюць самі, як можна да гэтага прывыкнуць. Як можна адапціравацца ў краіне, дзе ўсякім брудным пісакам і балбатунам можна свабодна ганіць самае чыстае, што ў нас ёсць — нашу Радзіму. Мы ж добра ведаем праўду. Многа чытаем савецкай літаратуры — кніг, газет, часопісаў, слухаем перадачы маскоўскага радыё. На наша шчасце, нават некалькі разоў даводзілася чуць і бачыць па нашаму тэлевізару выступленні савецкіх журналістаў. Яны давалі ясныя і справядлівыя адказы на з'едлівыя пытанні вядучай праграмы Барбары Фрам. Ды мы і самі тры разы пабывалі на Радзіме. Большасць нашых эмігрантаў — рускія, украінцы, беларусы, якіх долары або цяжкае жыццё яшчэ не скалечылі, убачыўшы раз квітнеючую Айчыну, пранікаюцца пачуццём радасці і гордасці, зноў і зноў імкнуцца туды, каб яшчэ раз па-

чуць родную мову, родныя песні, на брацца сілы для жыцця на чужыне.

Не думаем, што знойдзецца хоць адзін сумленны суайчыннік, які, наведаўшы Радзіму, потым не пакрыўшы душой, скажа, што ў сапраўднасці ваша жыццё не адпавядае таму, пра якое мы чытаем у «Голосе Родины», «Голасе Радзімы», іншых савецкіх газетах і часопісах. Бо ўсё, пра што мы чытаем, пабываўшы ў родных мясцінах, можна ўбачыць самім у кожнай саюзнай рэспубліцы, у кожным горадзе і вёсцы. Жыццё пастаянна паліпаецца. Каб падрабязна апісаць усё, што адбываецца штодзённа на нашай Радзіме, спатрэбілася б вельмі многа часу і паперы. Вашы здзяйсненні ні для каго не сакрэт. Іх бачаць мільёны замежных турыстаў, што прыязджаюць у першую ў свеце краіну перамогшага сацыялізму. Ведаюць і ворагі, якім усё гэта вельмі не падабаецца. Ці не ад таго яны вылузваюцца са скуры, каб усімі спосабамі вам шкодзіць? Ці не ад таго абвінавачваюць вас ва ўсіх сваіх беджах? І абвінавачванні будуць на выдумках усялякіх правакатараў і злачынцаў, выкінутых Радзімай, або якія ўцяклі ад справядлівай расплаты. Алекуны гэтых бандытаў разгарнулі цяпер беспрэцэдэнтную ў сусветнай гісторыі гонку ўзбраенняў, прыдумваюць новыя сродкі знішчэння ўсяго жывога на зямлі. І ўсё дзеля таго, каб дабіцца ваеннай перавагі над Савецкім Саюзам, абсясціць яго эканоміку. Пра гэта без усялякага сорама заяўляе цяперашні прэзідэнт ЗША. «Мы павінны зноў стаць моцнымі. — гаворыць ён, — каб усе ведалі, што мы заўсёды прыйдзем на дапамогу нашым свабодным саюзнікам у любым кутку нашай планеты». Услуху свету вядома, хто ўзбройвае ізраільскіх агрэсараў, якія праліваюць патакі арабскай крыві. Вядома таксама, хто ўкладвае зброю ў рукі афганскіх феодалаў, каб яны маглі тэрарызаваць уласны народ, які дабіўся свабоды. Але свабодны народ перамагчы немагчыма. Гэта неаднойчы даказала наша Радзіма. Мы цвёрда верым, што ў выніку ўсе народы свету даб'юцца сапраўднай свабоды.

Надзея і Рыгор МАРТЫНЮКІ.
Канада.

ПРА РОЗНЫЯ СВАБОДЫ

Старая прымаўка гаворыць — яе май сто рублёў, а май сто сяброў. Праўдзівасць яе добра адчуваюць тыя,

каму даводзіцца жыць на чужыне. Вельмі нялёгка быць адарваным ад роднай зямлі і людзей. Але нават тут намнога лягчэй дыхаецца, калі ведаеш, што ў цябе ёсць магутная Радзіма і што там ёсць добрыя сябры. Гэта надае нам сілы ў жыцці. На жаль, сярод нашай славянскай эміграцыі тут у Канадзе і ў Злучаных Штатах Амерыкі ёсць і такія, каму не падабаюцца сучасныя ўмовы жыцця ў Савецкім Саюзе. Мне даводзілася з такімі сустрэцца. У асноўным гэта выхадцы з Заходняй Украіны. Крайняя галечка прымушала іх ехаць за акіяна ў пошуках кавалка хлеба. Але тут у Канадзе і Амерыцы гэтых людзей сустрэлі чыноўнікі, якія з дапамогай каталіцкіх пастараў стараліся карміць іх самай гнілой прапагандай. Ім унушалі, што Расія злейшы вораг Украіны і хрысціянства. З адным з такіх людзей я гутарыў. З групай турыстаў ён пабываў на Украіне, быў і ў вёсцы, з якой выехаў у 1926 годзе. Я стаў распытваць яго аб уражаннях ад паездкі, ведаючы, што маніць ён мне не будзе. Перш за ўсё спытаў, ці затрымлівала яго дзе-небудзь міліцыя. Не, гаворыць, гэтага не здарылася. А раней ён цвярдзіў, што заездзь туды, дык адразу схопяць і адправяць у Сібір. Ну, гавару яму, скажы мне адкрыта, як ты параюнаваеш сучаснае жыццё там, якое ты сам бачыў, з тым, што ты помніш.

Ён памаўчаў і сказаў, што там цяпер жывуць лепш, але ўсё роўна гэта ўлада яму не падабаецца. Добра, кажу, раней у цябе на Радзіме была хатка, крыху зямлі, жонка, чагыры сыны і дачка. Калі б там была аўстрыйская або панскапольская ўлада, што б ты там змог зрабіць са сваёй сям'ёй? Так, гаворыць, у гэтых адносінах, магчыма, цяпер там лепш, але ж камуністы забралі ў людзей ўсю зямлю. Дык у цябе ж не было чаго браць, абурываюся я, і калі, па-твойму, забралі зямлю, то скажы, калі ласка, куды яны яе падзелі, куды схавалі? Хіба дрэнна, што сяляне аб'ядналі свае кавалачкі, памешчыцкія і папоўскія зямлі і ўзялі ў агульнае карыстанне? Няўжо табе шкада памешчыцкай зямлі? На гэта мой знаёмы нічога не змог адказаць. Але, як не заўсёды можна адмыць бруд з бялізны, нялёгка бывае пераканаць і асобных людзей. У такіх, як ён, камуністы нічога не адбралі, а, наадварот, змагаліся, не шкадуючы сваёй крыві і жыцця, каб іх дзеці маглі мець светлае заўтра.

Па-мойму, ніхто так не ўмее прамываць мазгі прастакам, як папы, асабліва каталіцкія. Але радыявы веруючыя ніяк не разумеюць, што гэта і ёсць іх злейшыя ворагі. Ад царквы добра не дачакаешся. Мне даводзілася быць цэ-

лы месяц у Мексіцы. Ніколі ў жыцці я не бачыў такой стракатасці, як там. Наколькі маёмасныя класы і духавенства жывуць у раскошы і кветках, настолькі бедна жыве просты народ. У іх хатах няма ні падлогі, ні ложкаў, ні дзвярэй, толькі ўваходная ічыліна, ні аднаго шкла ў вокнах. Толькі і ёсць што пустыя гаршкі. Гэтым людзям гавораць, што, маўляў, у царкву трэба ісці не нагамі, а паўзці на каленях, і тады, можа быць, яны заслужаць царства нябеснае. І многія сапраўды паўзучы на каленях па бруку. Проста не верыцца, што ў дваццатым стагоддзі можа такое адбывацца. Як бессаромныя нахабнікі могуць здэкавацца над беднымі людзьмі! Наш сын Ваня аб'ехаў усю Паўднёвую Амерыку і гаворыць, што ў іншых краінах яшчэ горш, на кожным кроку галодныя дзеці жабруюць. Па-рэйганаўска гэта называецца свабода, на якую прэзідэнт і тыя, хто яго паставіў, трацяць мільярдны долараў, сабраных з амерыканскіх падаткапалацельчыкаў. Усе асноўныя сродкі яны накіроўваюць на так званую абарону. Але я ніколі не паверу, што хто-небудзь збіраецца напацьці на Амерыку і адабраць у прэзідэнта дванаццаць мільёнаў беспрацоўных і бяздомных. Абараняцца яму трэба ад уласнага народа, які абураны яго палітыкай. Вось чаму нашых кіраўнікоў не задавальняе мірнае жыццё. У іх аказаліся лішнія людзі, якіх няма куды дзець, незлічоныя даўгі ўсё растуць. Колькі праводзілася з'ездаў і канферэнцый па барацьбе з беспрацоўем, але яно не змяняецца. Кожны чалавек задае пытанне — чаго ж можна чакаць у будучым?

Ірына і Аляксей ГРЫЦУКІ.
Канада.

НАШ ОТДЕЛ

Дорогие наши товарищи!

Думаю, что это мое письмо не дойдет до вас вовремя. В нашем городе Антверпене уже две недели продолжается забастовка на почте. И все же мне очень хочется от имени всего нашего отдела ССГБ от чистого сердца передать через вашу газету наши самые искренние поздравления с Международным женским днем всем милым женщинам Белоруссии. Желаем всем им прекрасного настроения, любви, радости и веселья. Пусть вечно будет мир на нашей планете! Мне бы хотелось, чтобы цветы на моей открытке из Бельгии представились вам живыми. А когда придет время нашей встречи, обещаю привезти большой букет живых цветов, чтобы выразить наше глубокое уважение советским женщинам.

Вашу газету я получаю регулярно и с большим интересом читаю. Бывает, что из нее мы берем материалы для выступления в нашем отделе. Они очень полезны в культурно-просветительской работе, которую проводит наша лекторская группа. Есть в нашем отделе хорошая библиотека, где, кроме собственных, можно взять и книги из передвижной библиотеки Центрального правления ССГБ. А читают у нас много. Охотно занимаются люди и в художественной самодеятельности. Сейчас в нашем хоре «Калинка» двадцать пять человек. Много хористов прибавилось в последнее время, коллектив постоянно растет и крепнет. То же можно сказать и о молодежном хоре «Зорька». Недавно эти два коллектива давали совместный концерт, который имел большой успех. Как это замечательно, когда вдаль от Родины слышишь, как звучат наши советские песни, и видишь, что они нравятся и бельгийцам. Все номера публика награждала долгими аплодисментами. Этими своими концертами мы вносим наш скромный вклад в дело укрепления дружбы между бельгийским и советским народами, в укрепление мира во всем мире. Много бельгийцев бывает у нас и на советских праздниках, которые мы всегда торжественно отмечаем. В нашем отделе царит крепкая дружба, мы всегда рады гостям и гордимся им: «Добро пожаловать!» Большое спасибо вам за помощь в этой нашей работе, за заботу о нас и наших детях, которые имеют прекрасную возможность знакомиться с Родиной их матерей и бабушек и отдыхать в пионерском лагере в Белоруссии.

По поручению правления
отдела Союза советских граждан
в Бельгии города Антверпена
Тамара КРАСИЛЬНИКОВА.
Бельгия.

Сакавік.

Фота П. НИКІЦІНА.

ЧАМУ ПІСЬМО АЛЯКСАНДРА МІРАНЮКА

НЕ ТРАПІЛА НА «РАДЫЁ КАНАДЫ»

НЕ ПА АДРАСУ

Нядаўна ў нашу рэдакцыю прыйшло даволі незвычайнае пісьмо: «У канцы мінулага года я напісаў у «Русскую секцію» радыё Канады, што я думаю пра іх перадачы, — паведамляў аўтар, — але маё пісьмо вярнулася назад. Па якой прычыне, невядома. Магчыма, вы зможаце мне растлумачыць».

Тут жа было і само пісьмо, якое зрабіла няблізкае падарожжа праз акіяны і вярнулася назад. На канверце штэмпель канадскага паштовага ведамства катэгарычна адмаўляў: «Такого адреса няма!»

«Добры дзень, канадскія грамадзяне! Піша вам з Беларусі Міранюк Аляксандр Юр'евіч. Жыву я ў вёсцы Казішча Кобрынскага раёна Брэсцкай вобласці. Жыву адзін і іншы раз вечарамі слухаю вашы перадачы. Ды ў іх нямнога праўды. Вы хваліце былію Расію, гаворыце, што пры цары жылося лепш, што тады Расія прадавала шмат збожжа за мяжу. А цяпер Савецкі Саюз закупляе збожжа ў Канадзе, ЗША і іншых краінах. Гаворыце, што ў нас, маўляў, людзі не могуць купіць прадуктаў, што бязвінных арыштоўваюць і саджаюць у турмы. Але ж гэта ўсё няпраўда. Не ведаю, адкуль вы ўсё гэта бераце. Магчыма з успамінаў вашых бацькоў! Кім жа яны былі, што так хваліць царскую Расію! Калі і не памешчыкамі, то царскімі чыноўнікамі. Яны жылі ў Маскве і Пецярбурзе і нічога не ведалі пра тое, як жывуць простыя людзі ў сельскай мясцовасці, ды і не хацелі ведаць. Але мне гэта добра вядома. Я ўсё жыццё пра жыў у вёсцы, бачыў і магу расказаць, якія вялікія перамены тут адбыліся».

Праўда, у Расіі зямлі многа, але была яна не для нас, а для памешчыкаў. Многім сялянам нават не было дзе паставіць хату. Пасяліўся неяк у нашай вёсцы салдат, што праслужыў 25 гадоў. Пабудаваў хату, ажаніўся, нажыў сына. Потым і яго сын ажаніўся і таксама жыву ў гэтай хаце. Ну і спазналі яны гора. Нешта не падазлілі з гаспадаром зямельнага участка, на якім стаяла хата. Той захацеў іх выгнаць і падаў у суд. Суд паставіў: зламаць хату і выкінуць усю сям'ю на вуліцу. Так і здарылася. Вось якая была царская дзяржава. Не дзяржава, а нейкае гразкае балота. У нашай вёсцы было сто двароў, і ніхто хлеба не прадаваў і не купляў, таму што не было дзе купіць, ды і не было за што. Памешчыкі, і праўда, хлеб прадавалі, але ж яны бязлітасна эксплуатавалі сялян. Нам свайго хапала толькі да вясны. Жыта малолі з мякінай, паякі з бульбай. А цяпер у нас кожны дзень свежы хлеб, жытні і пшанічны. Раней такога і ў вялікіх святах не бачылі. Мелі кароў, гэта і было падтрымкай. Ды якія былі каровы — таксама галодныя, кармоў не хапала, людзі хадзілі босымі, часта разбівалі ногі аб камяні. У хатах было поўна паразітаў. Вось так мы жылі пры царскай уладзе».

А потым адна за адной войны і акупацыі. Спачатку немцы павыбравалі ўсіх коней, даводзілася на сабе араць. Быў голод, лютваў тыф, халера, малярыя. Вельмі многа людзей памерла. У 1918 годзе немцы пайшлі, але зноў вайна з беларусамі, і мы апынуліся пад Польшчай. Пачалі жыць нібыта лепш, чым раней. Але ў 1922 годзе з'явіліся два паякі — новыя гаспадары маёнтка, і нас усіх выганалі. Зноў халілі гора. Зямлі няма, зарабіць грошай няма дзе».

У 1939 годзе нашы землі былі ўзятыя з Савецкай Беларуссю. Толькі пачалі наладжваць гаспадарку, і зноў вайна: фашысцкая Германія напала. Ох, і многа бед нарабілі тут гітлераўцы. Пра гэта ўсім добра вядома. Пасля вайны зноў было цяжка з прадуктамі і

жылём, але Савецкая ўлада хутка з усім гэтым справілася. За пару дзесяцігоддзяў нашы мясціны зрабіліся непазнавальнымі».

Кобрын стаў сапраўдным горадам, і ў вёсцы народ жыве ў поўным дастатку. Хочаш у горад, выйдзі на прыпынак і садзіся ў аўтобус. Балоты асушаны, пабудаваны добрыя дарогі. Усе людзі абуты і адзеты па модзе, у дамах чыста і ўтульна. Трымаюць кароў, свіней, птушку, атрымліваюць добрыя грошы, а тыя, хто не працуе, пенсіі. Што датычыць судзімасцей, пра якія вы гаворыце, то такія, на жаль, яшчэ ёсць, хоць і рэдка. Але судзяць тых, хто сапраўды зрабіў якое злачынства. Наогул жа нашы людзі і працуюць добра, і адпачываюць — ходзяць на канцэрты і ў кіно, дома глядзяць тэлевізар і слухаюць радыё. Я стары і то слухаю. Шмат перадач пра вайну, пра ракеты і ўсялякія бомбы. А што вайна каму дала, акрамя гора і няшчасцяў! Нямецкі кайзер Вільгельм пайшоў вайной на рускага імператара Мікалая і нарабіў бяды. Многіх пазабівалі, пакалечылі, многа чаго разбурылі і спалілі, ды і самі загінулі. Гітлер задумаў запаліць Еўропу. Не выйшла. Але столькі гора прынёс, што людзі ніколі не забудуць».

Дык вось, шануюныя канадскія грамадзяне. Прашу, перадайце ўсім кіраўнікам, вучоным і вынаходнікам, няхай кінуць гэтую дурную задуму — падрыхтоўку да вайны. А тым, хто хоча вайны, скажыце, што іх чакае тое, што і Вільгельма, і Гітлера, што наш народ хоча жыць у міры. Нам добра вядома, што такое вайна».

Чаму гэта пісьмо не дайшло да адрасата, мы адказаць не маглі. Магчыма, канадскія паштовыя работнікі не разабраліся: адрас быў напісаны па-руску. А можа быць і сапраўды такога адраса няма? Аляксандр Юр'евіч чуў яго па радыё і мог нешта наблытаць. З аўтарам пісьма нам захацелася пазнаёміцца бліжэй».

«Вось і нявялікая вёска Казішчы. Камфартабельны аўтобус даехаў сюды з Кобрына за гадзіну, мінуўшы каля дзесятка падобных вёсак. Кінулася ў вочы, што амаль у кожнай побач са старымі дамамі стаяць і новыя адна- і двухпавярховыя сучасныя катэдры, якіх яшчэ пару гадоў назад нельга было тут убачыць. Усюды ідзе будаўніцтва».

Аўтобус спыніўся ў самым цэнтры вёскі. Каля магазіна было ажыўлена, разгрузалі свежы хлеб і іншыя прадукты. На гэтай жа плошчы пошта, школа, клуб з бібліятэкай, фельчарскі пункт. Крыху воддалі самы высокі будынак — царква. Але, як мне потым растлумачылі, давалося папу з'ехаць з вёскі: не стала прыхажан. Сёння людзі больш ахвотна ідуць у клуб».

Аказалася, што Міранюк жыве на «хутары» — метраў за трыста ад вёскі. Гэтую хату паставіў яшчэ яго бацька. Раней тут жыла вялікая сям'я, цяпер Аляксандр Юр'евіч адзін. За дваццаць кіламетраў адсюль жыве сын, у Сумскай вобласці на Украіне — дачка. Не раз клікалі бацьку да сябе, але ён цвёрда вырашыў застацца ў родных сценах, дзе жыве ўжо восьмы дзесятак год. Даводзілася, вядома, і пакідаць гэты дом, і надоўга, але ён заўсёды вяртаўся сюды. Багатае на падзеі жыццё пражыў Аляксандр Юр'евіч, столькі ўсяго пабачыў на сваім вяку. Тры вайны перажыў і ўлады ўсякія. Але сваёй роднай лічыць толькі Савецкую».

— Яна намі выпактавана, — тлумачыць ён. — Калі наша мясцовасць была ўзята адна з Савецкай Беларуссю, мне ўжо трыццаць мінула. Сям'я, дзеці. А колькі давалося ўсяго нацярпець. Мы хоць і на сваёй зямлі, а былі пазбаўлены амаль усёго. Як толькі

ні стараліся, а з галечы выбрацца не маглі. Спрабаваў нават сам прадымальнікам стаць, таму і ведаю, чаго варты ўсе гэтыя размовы пра свабоднае прадымальніцтва на Захадзе. Была і ў нас у свой час такая «свабода». Сабраў я ўсё, што было ў нашай сям'і, бацька жонкі грошай даў, ды яшчэ пазычыў і купіў машыну для вырабу аўчын. Але нічога з гэтага не атрымалася, не ўдалася мая «камерцыя». Пакуль з даўгамі разлічыўся, яшчэ бяднейшым стаў».

Праз два гады пачалася вайна. Аляксандра Міранюка пагналі на работу ў Германію. Жорсткі гаспадар-немец трымаў рабочых у такіх жахлівых умовах, што Аляксандр Юр'евіч не вытрымаў і ўцёк. Яго злавілі і адправілі ў канцэнтрацыйны лагер. Вось дзе ён убачыў сапраўднае пекла! Смерць за любую правіннасць, смерць ад голаду, комін крэматорыя ніколі не пераставаў дыміць. Ён і да сёння дзівіцца, як пазбег лёсу тысяч іншых вязняў. Вызваліла Савецкая Армія, у якой ён і закончыў вайну».

І зноў родныя Казішчы, звычайная нялёгкае сялянская праца. Але сутнасць яе змянілася».

Зямля была свая, ён быў яе гаспадаром. І працаваў не толькі за кавалак хлеба, але і каб пастаянна жыццё паляпшалася, каб усім жылося добра».

Нават калі выйшаў на пенсію, Аляксандр Міранюк не застаўся ў баку ад спраў і клопатаў роднага калгаса, рэспублікі, усёй нашай краіны. Ён тут гаспадар і пагаспадарску клопоціцца пра ўсё. У пакоі Аляксандра Юр'евіча ўбачыў кнігі і палітычныя карты. Кнігі ён пастаянна бярэ ў мясцовы бібліятэцы. Чытае вельмі многа, хаця і скончыў усёго два класы царкоўна-прыходскай школы. Картамі карыстаецца, калі слухае радыёперадачы, каб больш ясна ўявіць, што і дзе адбываецца. Вялікі жыццёвы вопыт памагае яму разабрацца ва ўсіх падзеях».

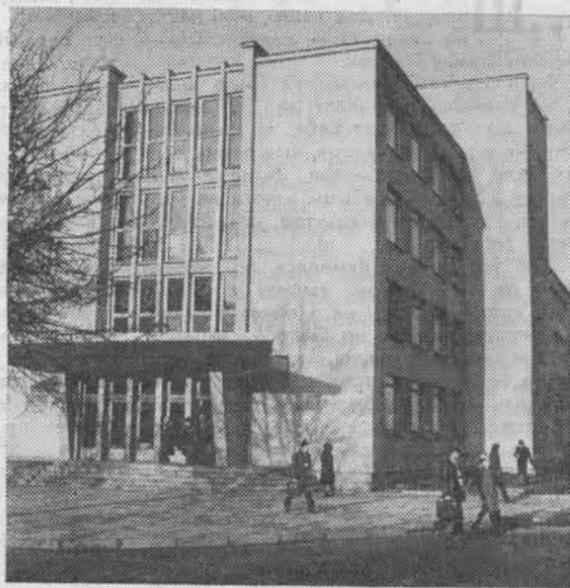
— Вам, вядома, цікава, чаму я напісаў гэтае пісьмо? — усміхаючыся, спытаў гаспадар. — Чаго толькі заходныя радыёстанцыі не перадаюць пра нашу краіну. Столькі ўсякай бязглуздыцы гавораць, столькі льюць гразі. А некаторыя падрабляюцца пад добразычлівага, раець, што нам рабіць і як жыць. Вось і не стрываў я. Захацелася, каб яны ведалі, што іх перадачы ідуць не па адрасу, што ў іх парадах мы не маем патрэбы, што агульнай сёння можа быць у нас толькі адна задача — захаваць міру на зямлі».

У вёсцы ні ад кога нічога не схаваеш. На аўтобусным прыпынку некалькі чалавек сталі цікавіцца, чаму і навошта прыязджаў карэспандэнт да Міранюка, якога тут усе паважаюць. Давалося растлумачыць. Усе як адзін выказалі сваё адабрэнне аднаўскоўцу. А малады хлапец, механізатар мясцовай брыгады калгаса, сказаў:

— Правільна гаворыць дзед. Яўна не па адрасу надрываюцца ўсе гэтыя «галасы». Мы і самі выдатна ведаем, як нам жыць і што нам рабіць. Няхай, калі хочучы, самі прыязджаюць, паглядзяць і павучацца».

Ужо ў аўтобусе, які вяртаўся з Казішчы, я зноў задумаўся, чаму ж пісьмо Міранюка не трапіла па адрасу. Тым больш, што ён яшчэ раз запісаў яго са слоў дыктара праграмы і высветліў, што і першы раз не памыляўся. Зараз Аляксандр Юр'евіч збіраецца адправіць у Канаду яшчэ адно пісьмо. Які лёс чакае яго? Тут сумнявацца не прыходзіцца. Нават калі яно і не вернецца назад, то адказу Міранюк ніколі не атрымае. Думкі простага сяляніна, які лепш любога заходняга карэспандэнта ведае жыццё ўласнай вёскі і ўсёй нашай краіны, відавочна прыйдуцца не даспадобы гаспадарам «Радыё Канады».

Рыгор ФАМЕНКА.

У Гродзенскім дзяржаўным універсітэце ў сёлетнім навучальным годзе — першы выпуск. Каля 400 студэнтаў атрымаюць дыпломы аб яго заканчэнні. Цяпер на пляці факультэтах трэцяга ў рэспубліцы універсітэта вучыцца больш за 2 000 юнакоў і дзяўчат. Разам з беларускай моладдзю тут авалодаюць ведамі іх ровеснікі з многіх рэспублік краіны. У распараджэнні студэнцтва — выдатна аснашчаныя сучаснай тэхнічай і апаратурай лабараторыі, аўдыторыі. НА ЗДЫМКАХ: галоўны корпус універсітэта; студэнтка 1-га курса Г. БУШМА. Фота У. ШУБЫ.

СУВЯЗІ ПАРАДНЁНЫХ ГАРАДОЎ

140 савецкіх гарадоў падтрымліваюць сёння сяброўскія кантакты з 320 гарадамі-пабрацімамі за рубяжом у капіталістычных і краінах, што сталі на шлях развіцця. Сёлета намячаецца прасвецці 33 (у мінулым годзе 28) Тыдні і Дні дружбы: Масквы — у Мадрыдзе, Баку — у Неапалі і Дакеры, Кіева — у Кіёта, Валгаграда — у Льежы, Данецка — у Шарлеруа і г. д. Гэтыя даныя прыводзіліся на пасяджэнні бюро прэзідыума асацыяцыі па сувязях савецкіх і зарубажных гарадоў, якое нядаўна праходзіла ў Маскве».

Савецкія гарады прымаюць удзел і ў розных міжнародных мерапрыемствах. Так, летась чатыры з іх (Кіеў, Мінск, Валгаград і Смаленск) увайшлі ў толькі што створаны Міжнародны саюз гарадоў-герояў і ахвяр вайны, гарадоў міру. Прадстаўнікі многіх іншых савецкіх гарадоў былі сярод удзельнікаў такіх важных міжнародных муніцыпальных семінараў, як «Моладзь, не роля ў жыцці гарадоў», «Людзі пажылога ўзросту і горад», «Далучэнне жанчын да адказнай грамадскай і муніцыпальнай дзейнасці» і да т. п.

Будучы членам Сусветнай федэрацыі параднёных гарадоў, якая аб'ядноўвае тры з палавінай тысячы гарадоў-пабрацімаў з 95 краін, савецкая асацыяцыя імкнецца актыўна ўдзельнічаць ва ўсіх мерапрыемствах СФПГ. У красавіку гэтага года, у прыватнасці, пасланцы дваццаці гарадоў СССР, як чакаецца, адправяцца на праводзімую пад эгідай СФПГ мадрыдскую канферэнцыю мэраў сталіц і буйных гарадоў Еўропы па праблемах разрадкі, бяспекі, раззбраення і супрацоўніцтва. Прадстаўнікі адзінаццаці гарадоў Усходняй Сібіры і савецкага Далёкага Усходу правядуць чарговую, ужо стаўшую традыцыйнай, сустрэчу з мэрамі гарадоў заходняга ўзбярэжжа Японіі, а ў Яраслаўлі адбудзецца сустрэча прадстаўнікоў параднёных гарадоў СССР і Фінляндыі».

Цяпер вядуцца перагаворы аб усталяванні пабрацімскіх сувязей паміж сталіцай Беларусі Мінскам і «аўтамабільнай сталіцай» ЗША Дэтройтам, паміж Ленінградом і белгіскім горадам Антверпенам, Ялтай і англійскім Маргейтам, а таксама паміж радамі іншых савецкіх і замежных гарадоў».

„ШТО БУДЗЕ? Чаго чакаць ад немцаў? Дзе нашы, калі настане канец гэтай калатнечы?» — паныла думаў Пятрок.

Балочных гэтых пытанняў было шмат, і, не знайшоўшы адказаў на іх, нельга было вызначыць для сябе, як жыць далей, на што спадзявацца, чым жыць сёння. Але, мабыць, марна было ламаць галаву і думаць, мабыць, нічога не ўдумаеш, і трэба прымаць тое, што нархатаваў табе лёс.

Але ўсё роўна думалася, бо клопат гэты ржавым цвіком тырчэў у галаве ўжо колькі часу, ці не з пачатку вайны, і адчапіцца ад яго не было магчымасці.

Між тым не сказаць, каб на хутары стала так ужо кепска, каб нават што-небудзь асабліва змянілася пад новай, нямецкай уладай, усё быццам заставалася, як і раней: заўсёдным чынам рупеў звыклы вясенні клопат пра хлеб, была кароўка, гадаваўся ў хляўку падсвінак, на падворку сноўдалі куры. Быў сякі-такі харч: капуста і бульбачка ў гародзе, у пуньцы пры сцяне ляжала са тры капы жыта — пад вясень нажалі на пакінутым калгасным полі. На сталае быў хлеб, і нават лепшы, чым калі дагэтуль, а бульбы можна б і яшчэ падкапаць — вунь яна на Галгофе, калгасная, цяпер нічыя. Высялкоўскія бабы паціху капалі сабе, каторыя спрытныя, не чакаючы якога дазволу, самі сабе ў прыклад. Яму б таксама не шкодзіла прыцягнуць мяшчак ды засыпаць у капец на гародзе, які ён ніяк не мог акапаць за тыдзень. Сцепаніда наказвала сёння скончыць, прывядзе карову — зноў будзе сварка. Але ні да якой работы ў яго не ляжала душа, галава была занята зусім іншым клопатам, Пятрок нудзіўся, бясконца дыміў самасейкай і то сядзеў на ўслончыку пры парозе ў сенцах, то няўцямна сноўдаў, як хворы, ля хаты.

Увага яго, аднак, ні на чым не спынялася, усё навакол было звыклае і даўно знаёмае. Ды і дзіва што: тут ім пражыта дваццаць гадоў жыцця — нялёгкага, у працы, нястачы і клопатах, але іншага, мабыць, не будзе, ды і гэта ўжо ідзе на закат, у старасць. Можа б, як і дабыў свой век не ў сытасці, дык хоць у спакоі, каб не гэта вайна.

Апошнім часам пасля дажджоў узялася ў рост мурава ля плота, і Пятрок, тупаючы па ёй, усё спыняўся і азіраў падворак. Шмат год ён тут быў гаспадар, а цяпер глядзеў на ўсё быццам чужымі вачыма, быццам ён куды ад'язджаў, развітаўся, і яму было шкада ўсяго. Хата не сказаць, каб новая, але дзерава папалася некалі добрае, смалаяная хва, бявенне на сценах трохі патрэскалася, але нічога. Хата яшчэ пастаіць. Страху ў вільчаку трэба б як-небудзь залапіць, ля коміна ад самай вясны цячэ, калі дождж, таксама як і ў істопцы, што цераз сенцы, пад адным з хатай дахам. У істопцы дык ліе добра ў дождж, на гліністым доле тады збіраецца лужына, і Сцепаніда лаецца: не дабярэцца за лета атуліць дзірку. Але во не дабярэцца, то тое, то гэта, а галоўнае — няма жаднай ахвоты цягнуць свае косці на страху па драбіне, усё думаецца: перастане дождж — высахне. А то прывоўжыш гнілую салому — пачне ліць болей, чаго хацець ад тае будыніны, якой ці не сто, можа, гадоў — ставілі, глядзі яшчэ, ці не за паншчынай. А істопку, можа, і яшчэ раней. Страху на ёй, колькі памятаў Пятрок, зелянела пад цэлаю шапкой моху, у маленькім, на адну шыбку, акенцы бліскала таксама зеленавата ад старасці шкельца. Зрэшты, шкельца куды маладзейшае за істопку, якую некалі палілі па-чорнаму, у акенца ішоў дым; у цёмным куце яшчэ і цяпер смардзіць застарэлым гарам чорная печ-каменка.

Самая, можа, спраўная тут будыніна — новая пунька пры хляве. Праўда, з выгляду не дужа самавітая, сяк-так складзеная з тонкага яловага вяршалля, у сценах спрэс шчыліны, але для пуні гэта не хіба: вечер прадзімае, а дождж не мочыць. Ладзілі яе некалі з Федькам, думалася: калі не самому, дык можа, спатрэбіцца сыну. Адслужыць у войску, ажэніцца, будзе ў Яхімоўшчыне. Усё ж сядзіба не самая кепская, і ў здатным месцы — наводдаль ад вёскі і непадалёк ад мястэчка — жыць можна. Ды дзе цяпер Федзька? А ў пуньцы жытніа снапкі, сохнуць на ветры, чакаюць свае пары. Часам ён зніме зверху два-тры сушэйшыя ды абтрэсе ў сенцах на коўдры. Змалоўшы на жорнах, Сцепаніда спячэ пару боханаў хлеба — ці многа на дваіх старых трэба?

Пятрок азірнуў па-над плотам вясенні шэры абшар з бульбай да самага лесу, падышоў да калодзежа. Унізе ў чорным прадонні зруба блішчэла пляма вады — цяпер яе набірала шмат, не тое што ўлетку. Вада ў калодзежы была смачная, заўжды сцюдзёная і чысцютая, як сляза. Гэткая вады не было тут нідзе, нават у Выселках, дзе мелася аж васьм калодзежаў. Не-

калі, казаў пан Адольф, тут брыла крынічка, можа, таму і асталася тут сядзіба Яхімоўскіх, на пагорку пры рові. Хто б ні напіўся з калодзежа, заўсёды хваліў ваду. Гадоў васьм назад замест старасвецкага асвера Пятрок прыладзіў да зруба калаўрот з ланцугом, зрабіў дашак, каб не лілося ў дождж. Яшчэ трэба б зрабіць накрыўку, каб не сыпалася што з падворка. Але ён думаў: і так будзе добра. Што там насыплецца? Хіба ветрам знясе часам ліповага лісту, якім па вясені засыпала дарогу, бульбянішча ды ўвесь падворак. Ліпы дужа разрасліся абапал варот на прыволлі, няма рады, і ўлетку атуляюць ценем ледзь не палавіну гарода. Сцепаніда ўсё каркае: абсячы, але ў яго на тое не паднялася рука — як сячы такое хараставо прыроды? Не ён іх саджаў, саджалі людзі, ліпы раслі тут пры ўсім ягоным жыцці — ці гожа гэта скараняць людское? Хай растуць.

Ён пастаяў ля калодзежа, зірнуў на

сця ад калодзежа, як згледзеў за плотам карову — Бабоўка шастала наўпрост па бульбоўніку да варот чамусьці ад лесу, а не як заўсёды — дарогай, і за ёй у раскрыстанай ватоўцы падбегам шыбавала Сцепаніда. Хустка яе збілася набок, на лбе тырчэла сіваватая пасма валасоў. Пятрок з маўклівым пытаннем уставіўся на жонку — было яшчэ рана, Бабоўку яшчэ трэба было папасвіць да вечара. Але, мабыць, штось здарылася, і ён падышоў да варотаў і выцяг папярэчыну, каб упусціць карову.

— Пятрок, немцы...

— Га?

— Кажу, немцы! Там, на гасцінцы. Мост ладзіць.

— Мост?

Гэта была навіна, Пятрок такой не чакаў. Можа, толькі цяпер ён зразумеў, як добра было тут без маста і якая пагроза насоўвалася на хутар разам з гэтым мастом.

— Тады дрэнь справа.

Васіль БЫКАУ

ЗНАК БЯДЫ

УРЫЎКІ З АПОВЕСЦІ

Колькі раманаў, аповесцей, апавяданняў, вершаў, спектакляў, карцін і кінафільмаў створана пра мінулую вайну! Здаецца, столькі ўжо сказана. І вось новы твор вядомага беларускага пісьменніка Васіля Быкава «Знак бяды». Летас ён быў надрукаваны ў жнівеньскім нумары рэспубліканскага часопіса «Полымя».

Павольна разгортваецца дзеянне ў аповесці. На ціхі, закінуты хутар, дзе дажываюць свой век Сцепаніда і Пятрок, раптам абрушваецца страшная бяда — прыходзяць немцы. Выганяюць з хаты гаспадароў, здзекуюцца над імі, забіваюць ні ў чым не павіннага хлопчыка-пастушка Янку. Недзе ў паліцы потым сканае маўклівы Пятрок, які ўвесь час імкнуўся ўлагодзіць ненавісных ворагаў, але, наадварот, накіраў на сябе бяду. Няскоранай загіне яго жонка — былая перадавая калгасніца, актывістка Сцепаніда.

Здаецца, такія знаёмыя сітуацыі, героі. Але як непадобныя яны ўсё ж на шматлікіх герояў ваеннай прозы таго ж Быкава, хаця аўтар у аповесці застаецца самім сабою — не прапануе нічога лёгкага або таго, што лёгка вырашаецца.

У «Знаку бяды» няма ні партызан, ні таго, што найчасцей называецца «змаганнем». Затоенае вясковае жыццё перамясцілася з «абочыны» ў цэнтр. Пісьменнік паказвае трагічны падзеі на хутары праз прызму мінулага жыцця сваіх герояў. Апавядаючы пра Петрака і Сцепаніду, шукае рашаючых тлумачэнняў паводзін сваіх герояў у тым, як яны жылі раней, што рабілі ў мінулым. Упершыню Быкаў расказвае не пра людзей, злучаных адным акапам, адной баявой задачай, адным партызанскім лёсам, а пра тых, каго вайна застала дома ў родных сценах...

У рэцэнзіі на новую аповесць, апублікаваную ў штотыднёвіку «Літаратура і мастацтва», пішацца:

«Знак бяды» — гэта свет Сцепаніды і Петрака, сляянскі свет; то яе, то ягонымі вачыма на ўсё глядзім, гэта іх адчуванне і разуменне, якое жыццё вакол і чаго яно ад іх хоча; гэта боль і думка людзей, што абараняюць свой дом, адно аднаго і сваю душу жывую».

Прапануем увазе чытачоў урыўкі з новай аповесці Васіля БЫКАВА «Знак бяды».

гасцінец за нівай, дзе нядаўна яшчэ відаць была Сцепаніда з каровай, але цяпер Сцепаніды не было віду. Муціць, пагнала ў параснікі. Час яшчэ быў не позні, да вечара гадзіны дзве папасае, а як прыгоніць карову, тады ён, хоча ці не, змушаны будзе ўзяцца за працу. Тады ўжо прыйдзецца цягаць ваду, мыць парсюку бульбу, таўчы крупы. Тады ўжо не пабудзеш саманасам з думкамі ў цішы — Сцепаніда не дасць пагультаіцца.

Пятрок зладзіў з рудога кавалка газетціны велікаватую самакрутку, старанна завязаў скураны капшук са скуранымі ж завязкамі-жыламі; прыкуруць, аднак, трэба было ісці ў хату, шукаць вугалёк у прысаку. Недзе было трохі запалак, але Сцепаніда іх прыхавала, ашчаджаючы на які выпадак. Ведама, цяпер дзе возьмеш запалкі? У мястэчку ўвесь гандаль скруціўся, дзве лаўкі ўлетку яшчэ расхпалі людзі, як ашалелі тады, і, пакуль нямецкая ўлада чухалася, нічога не засталася ні ў селі, ні ў сельмагу. Ён таксама хадзіў разы два (Сцепаніда пагнала), ды не дужа нажыўся — з перакуленай жалезнай бочкі за крамай нацэдзіў супляю смардзючай газы з гушчай іржы на сподзе. Невялікі для гаспадаркі набытак, але прыйдзе вясень, зіма — спатрэбіцца. Хужы васьм — няма солі, а без яе шмат не з'ясі. Але ці толькі солі няма?

Можа, самае горшае — няма каня. Толькі Пятрок павярнуўся, каб ады-

— Куды як дрэнь. Наехала немцаў, нашы местачкоўцы з падводамі, возяць бявенне. Нешта трэба рабіць! А то прыведуч, абрабуюць. Як жыць тады?

— Але ж. Толькі што рабіць?—збянтэжана стаяў Пятрок.

— Пахаваць хоць дабро. Кароўку ў лес калі прывязача. А свінчо?..

Свінчо, іх парсючка, вядома, не прывязаш да хвой, парсючка трэба карміць. Ды і куры. Невялікі набытак, ведама, з тых курэй, але без іх гаспадарка — не гаспадарка. Што было рабіць, куды дзяваць усё гэта?

— Найперш за парсючка баюся, — зморана сказала Сцепаніда, папраўляючы хустку. — Забяруць. Такі парсючок ладны. Ешчы.

— Да сала яны ласыя. Матка — шпэк! Матка — яйка! — успомніў колішніх немцаў Пятрок.

— Я так думаю: трэба схаваць. Ты ідзі сюды! — пацягнула яна яго ў глыб падворка.

Яны абышлі істопку, мінулі дрымотно са старой сукаватай калодай, пералезлі цераз жэрдуку ў гародчык. Тут за падавылым дзядоўнікам і зараснікамі крапівы пад нізка навіслай страхой істопкі мясцілася несамавітая будка-бакоўка. Здаўна яна пуставала без жаднай патрэбы, і ў яе сцягвалі рознае гаспадарчае ламачча, выкінуць якое было шкада, а ў хаце яно замінала. Сюды рэдка калі заглядалі, хіба на яйкі — пры дзвярах у саломе часам несліся

куры, і цяпер тут ляжалі два жоўтыя нясвежыя паклады.

— Во, калі яго сюды? — казалася Сцепаніда, шырэў расчыняючы нізкія дзверцы. — Ён жа ціхі, можа, не знойдуць.

Знойдуць ці не — хто ведае, але Пятрок за доўгае жыццё разам прывык слухаць жонку, яна была не самае дурная баба, а галоўнае, заўсёды ведала, чаго хацела. І хоць клопат пра тое свінчо, цяпер быў не самы найбольшы ў Петрака, ён рупна ўзяўся ладзіць таму новы схоў. Найперш прывыкаў з бакоўкі цесна набітае туды ламачча: нейкія палкі, скарэлае ад мешанкі, абгрызенае свіннямі карыта, паламанае кола і даўнюю, можа, дзедаўскую яшчэ, саху з ушчэнт паржавелымі лямехамі. Папоркаўшыся паўгадзіны, скрынкай і палкамі нека адгародзіў невялікі закутак, прынес з пунькі саломы, не раўняючы яе, каб не дужа было відаць, напіхаў у адгародку. Сцепаніда тым часам ціхенька вывела з хляўка ладнага іх парсючка, пачэсваючы яго за вушамі.

— Дзюдзя, дзюдзя, во сюды... Цяпер сюды. Во добра, дзюдзя.

«Як малага», — падумаў Пятрок, прапускаючы ў дзверцы парсючка, які, ціха парохваючы, старанна абнюхваў парожак, салому і паслухмяна ўладкаваўся ў сваім катушку, канешне, і не падазраючы пра небяспеку, якая над ім навісла. Сапраўды, гэта было рахманнае свінчо, вельмі не хацелася б страціць такога. «Можа, яшчэ як і ацалее, калі будзе мець свой хоць невялікі свінячы розум», — падумаў Пятрок.

— Ну во! — спакойней сказала Сцепаніда. — Усё ж не навідавоку. Няхай ляжыць.

Яны выйшлі на падворак, дзе з трывожным чаканнем у сумных вачах стаяла Бабоўка, і ля яе ног хадзілі дзве рабыя курыцы.

— А як жа курэй? — сказаў Пятрок.

Курэй таксама трэба было кудысьці прыбраць далей з воч, але дзе схаваеш дурную курыцу? Ціха яна не ўмее, а знёшны яечка — радасна закудаха і тым загубіць сябе. Але што куры, куды болей шкада кароўку, як бы на яе першую не абрынулася бяда з-за маста.

— Можа, у Бяроўскаў адвясці? Да Манькі. Усё ж там далей ад мястэчка — няпэўна прапанаваў Пятрок. Але Сцепаніда адразу ж не пагадзілася:

— Ну не, Бабоўку я на чужыя рукі не аддам.

— А як жа тады?

— У Баранні Лог. На вяроўку ці спутаць. Хай ходзіць.

— А ноччу?

— А ноччу, можа, не будучы. Яны ж удзень болей.

Слабая гэта была надзея на ноч, але інакш, відаць, не зрабіць, і Пятрок пакарліва змоўчаў.

Вясенскі дзень блізіўся неўпрыкмет да свайго скону, патроху змяркалася, але яшчэ было віду. Устрывожаная Сцепаніда ўсё не спышалася даціць Бабоўку, якая пастаяла, уздыхнула і, не дачакаўшыся гаспадыні, пачала паскубаць пад плотам — даядаць не даедзенае ў полі. Пятрок раз за разам засцярожліва пазіраў на дарожку за варотамі і на гасцінец, думаў: ці не пакажуцца немцы? І ўсё слухаў, стараючыся ў вечаровай цішы злавіць чужы падазроны гук, каб учуць небяспеку.

Але, як і заўжды, на дарожцы і на гасцінцы было зусім пуста, вакол у пахмурнай вясенскай прасторы запанавала вечаровая ціш. Толькі вецер нястомна церабіў парудзелую лістоту ліп, церушыў ёю на дол, у гарод за парканам, усыпаў дарожку, траву-мураву на падворку. Пятрок выцяг вядзерца вады з калодзежа і паставіў перад Бабоўкай. Але тая памакнула пысу і не піла, нешта ўсё пазірала цераз плот у поле — нібы чакала чагосьці. Трэба было заганаць яе ў хлэй, ды ў хаце бавілася Сцепаніда, і Пятрок пагукаў яе:

— Чуеш? Даіць трэба.

Нешта разам перайначвалася ў Яхімоўшчыне, дзе яшчэ не было выпадку, каб гаспадыня спазнілася падаць карову. Але цяпер перайначвалася ў цэлым свеце, што было дзівіцца, калі і на іхнім хутары нешта стане не так, па-філасофску заспакоіў сябе Пятрок. Не дачакаўшыся жончынага голасу, ён ступіў на пляскаты, стаптаны камень каля парога і азірнуў у сенцы. Сцепаніда стаяла, нагнуўшыся над сінім куйрам, нешта поркалася там, кінула на хлебную дзюжку нейкія транты, сваю чорную святочную хустку з чырвонымі кветкамі. Пятрок падзівіўся:

— Шукаеш чаго?

— А тут гэта... Феньчына было, каб прывацаць куды далей.

— Што Феньчына? Суенкі? Не вяду думляй ты! Каму яны трэба?

— Каму? Немцам, — агрызнулася жонка, усё поркаючыся ў куйры. — А гэта во? Глядзі. Што рабіць з ёй?

[Працяг будзе].

Знаёмім з паўрэатамі-82

**ПРЫВАБЛІВАЮЦЬ ШЧЫРАСЦЮ
І ВЫСАКАРОДНАЙ ПРАСТАТОЙ**

Летась Дзяржаўны народны хор БССР адсвяткаваў сваё 30-годдзе. Арганізаваны з удзелам мастацкай самадзейнасці розных раёнаў Беларусі вядомым музыкантам, вучоным — этнографам і фалькларыстам Генадзем Цітовічам, хор надзвычай хутка стаў выдатным прафесійным музычным калектывам. Праз два з невялікім гады пасля свайго нараджэння ў другой дэкады беларускага мастацтва і літаратуры ў Маскве, газета «Правда» 21 лютага 1955 года змясціла вялікі артыкул, які даваў грунтоўную і станоўчую характарыстыку гэтаму калектыву.

Рэцэнзія ў «Правде» давала добрае ўраўненне аб саставе хору, яго артыстах, рэпертуары, які ўключаў не толькі беларускія народныя песні, але і творы многіх прафесійных і самадзейных кампазітараў, нацыянальную музыку народаў Савецкага Саюза і зарубешных краін.

Дэкадныя канцэрты далі многа цікавага і карыснага маладому калектыву. Паспех не заспакоіў артыстаў і іх кіраўніка, а толькі пацвердзіў правільнасць абранага шляху, прымусіў яшчэ больш строга адносіцца да сваіх выступленняў, надаў жадання працаваць. За ўдзел у дэкадзе беларускага мастацтва многія артысты атрымалі высокія ўрадавыя ўзнагароды, а Генадзь Цітовіч разам з ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга — і ганаровае званне народнага артыста БССР.

З той пары ні на дзень не спынялася актыўная творчая дзейнасць Дзяржаўнага народнага хору. Усе без выключэння раёны Беларусі, Прыбалтыка, Украіна, Урал, Сібір, самыя паўночныя гарады краіны, Крым, Каўказ, рэспублікі Сярэдняй Азіі, сотні гарадоў, райцэнтраў і вёсак — такія маршруты гэтага надзвычай працавітага калектыву. Ён стаў і актыўным прапагандыстам беларускага нацыянальнага мастацтва за межамі Савецкага Саюза.

Плённая праца калектыву неаднаразова адзначалася шматлікімі ўзнагародамі. Так, у 1957 годзе ўдзельніцы жаночага актэта хору і яго кіраўнік Г. Цітовіч атрымалі дыпламы першай ступені і па два залатыя медалі — Усесаюзнага і VI Сусветнага фестывалю моладзі ў Маскве. 1968 год прынёс жаночай групе хору і яго кіраўніку прэмію Ленінскага камсамола Беларусі, а Генадзь Іванавічу яшчэ і ганаровае званне народнага артыста Савецкага Саюза.

Напружаная праца з хорам, частыя гастрольныя паездкі не давалі Цітовічу магчымасці на поўную сілу займацца навуковай дзейнасцю, і ў 1974 годзе ён развітаецца з любімым дзецішчам.

У той час многія не маглі паверыць, што хор зможа існаваць без свайго арганізатара і мастацкага кіраўніка, а той — без хору. Калі праз некаторы час спыталі ў Цітовіча, як ён адважыўся на гэты крок, то пачуў ў адказ:

— Гэта было вельмі нялёгкай справай, бо калектыву стаў для мяне раднейшым за родных дачок. Але ж для кожнага бацькі надыходзіць момант, калі любімае дзіця трэба аддаваць замуж. Ну, а «зяць» для хору я сам і падшукваў. Міхася Дрынеўскага лічу сваім вучнем, бо ён працаваў у нас хормайстрам на працягу шасці гадоў. І ўсведамленне таго, што хор тра-

піць у надзейныя рукі, змянчыла горыч майго расставання з ім.

А «зяць» і сапраўды аказаўся надзвычай працавітым, дасведчаным мастаком з тонкім густам, які не толькі здолеў захаваць творчыя традыцыі калектыву, але развіць і ўзбагаціць іх. У адрозненне ад свайго папярэдніка ён, жадаючы прымаць непасрэдна ўдзел у сцэнічным уважлівым некаторых песнях, «трымаць хор у руках», дырыжыруе калектывам у час канцэртаў.

Да свайго прыходу ў Дзяржаўны народны хор БССР Міхал Дрынеўскі кіраваў некалькімі самадзейнымі калектывамі акапэльнай накіраванасці. А зрабіўшыся ў 1968 годзе хормайстрам, пад уплывам Г. Цітовіча ператварыўся з «акапэльніка» у «народніка», хаця ў той час у хоры акадэмічнае спяванне займала значнае месца. Потым, ужо стаўшы мастацкім кіраўніком, Міхал Паўлавіч з вялікай пашанай паставіўся да народнай песні, якую, дарэчы, няблага ведае сам. Хор захоўвае класічныя нумары ранейшых праграм, такія, як «Закаці, яснае сонейка», «Рэчанька», «Ой рана на Івана», «Вечарынка» і іншыя. Як дырыжор М. Дрынеўскі валодае сціплым, але выразным і патрабавальным жэстам. У рэпетыцыйнай працы Міхал Паўлавіч здзіўляюча дакладны, віртуозна «іграе» на харавым інструменце, як на аргане. Шчырасць, імправізацыйная непасрэднасць, мастацкая зладжанасць, высакародная прастата — характэрныя рысы выканаўчага майстэрства народнага хору. У 1982 годзе за выдатны дасягненні ў галіне музыкі мастацкаму кіраўніку Дзяржаўнага народнага хору БССР, заслужанаму дзеячу мастацтваў рэспублікі Міхалу Дрынеўскаму было прысвоена ганаровае званне лаўрэата Дзяржаўнай прэміі Беларускай ССР.

Вось што з гэтай нагоды сказаў Генадзь Цітовіч:

— Міхася Дрынеўскі вельмі добра ведае бытавы народны рэпертуар і выканаўчую манеру роднага яму Палесся. У асноўным шматлікія апрацоўкі грунтоўна менавіта на ўласных запісах палескага фальклору. Уключэнне ў рэпертуар гэтых апрацовак надае выканаўчаму майстэрству калектыву новыя, сапраўды народныя фарбы. Неабходна таксама адзначыць удалы пералажэнні для народнага хору некаторых твораў савецкіх кампазітараў, зробленыя Міхалам Паўлавічам. Сярод іх песня Пахмутавай «Сядзяць у абдымку ветэраны», якую заспявалі і лепшыя самадзейныя хоры Беларусі. Дадаткова яшчэ, што Дрынеўскі аказвае пастаянную творчую дапамогу шматлікім аматарскім калектывам і сам кіруе адной з лепшых у Беларусі самадзейных харавых капэл.

А літаральна праз некалькі дзён пасля прысуджэння кіраўніку калектыву звання лаўрэата ўсім аматарам беларускай музыкі з вялікім задавальненнем давалася паўтараць віншаванні ў адрас харыстаў і іх мастацкага кіраўніка, бо з Масквы прыйшла радасная вестка аб тым, што Дзяржаўнаму народнаму хору Беларускай ССР прысвоена высокае і пачэснае званне акадэмічнага, і ён цяпер будзе называцца Дзяржаўны акадэмічны народны хор Беларускай ССР.

Дзімтрый ЖУРАЎЛЕУ.

ВЫЙШАЎ ПЕРШЫ НУМАР ЧАСОПІСА «МАСТАЦТВА БЕЛАРУСІ»

**УСЕ МУЗЫ
ТУТ ЗБЯРУЦЦА РАЗАМ**

Пра новы часопіс «Мастацтва Беларусі», які пачаў выходзіць у 1983 годзе, расказвае яго галоўны рэдактар, вядомы даследчык народнага мастацтва ў рэспубліцы Міхася РАМАНЮК.

Пабачыў свет першы нумар спецыяльнага часопіса па мастацтву. Ужо сама яго назва — «Мастацтва Беларусі» — сведчыць пра тое, што выданне разлічана ў першую чаргу на мастакоў, артыстаў, кампазітараў, усіх, хто цікавіцца станам і праблемамі развіцця сучаснага беларускага мастацтва. Выходзіць ён будзе штомесяц. Шмат будзе ілюстрацый. Напрыклад, у першым нумары, аб'ём якога складае дзесяць умоўных друкарскіх аркушаў, два аркушы — каляровыя ўкладкі, шмат чорна-белых фотаздымкаў. На вокладцы — рэпрадукцыя вядомага партрэта Уладзіміра Ільіча Леніна работы Міхала Савіцкага. І тое, што першы нумар беларускага часопіса па мастацтву пачынаецца менавіта гэтай рэпрадукцыяй, мае глыбокі сэнс. Сённяшні росквіт айчынай культуры — вынік лінінскай нацыянальнай палітыкі. Наогул, толькі пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі наш народ атрымаў дзяржаўнасць, права на самабоднае развіццё нацыянальнай культуры. І тое, што ў Беларусі пачаў выходзіць такі часопіс, якраз сведчыць пра сённяшні вельмі высокі ўзровень яе мастацтва і культуры.

Перад часопісам стаяць сур'ёзныя і складаныя задачы. Сучаснае беларускае мастацтва — цэлая сістэма мастацкіх родаў, відаў, жанраў. І таму мы будзем паказваць развіццё ўсіх асноўных відаў прафесійнага мастацтва — тэатра, музыкі, выяўленчага мастацтва, кіно і тэлебачання, дызайна... На старонках часопіса знойдуць месца матэрыялы і па праблемах развіцця народнага мастацтва, якое жывіць і натхняе прафесійных твораў. Усе музы збяруцца ў часопісе разам...

Адна з асноўных задач выдання — згуртаваць вакол сябе вядучыя мастацтвазнаўцаў, каб яно стала трыбунай мастацкай крытыкі ў рэспубліцы, вучоных, творчых работнікаў, аматараў-збіральнікаў і папулярызатараў мастацтва. Думаю, сур'ёзную дапамогу часопісу акажуць члены яго рэдакцыйнай калегіі, куды ўваходзяць вядучыя дзеячы культуры і мастацтва БССР — Уладзімір Алоўнікаў, Ефрасіння Бондарова, Анатоль Сабалеўскі, Міхал Савіцкі, Віктар Тураў, Расціслаў Янкоўскі і іншыя.

Цяпер трохі падрабязней пра нумар, які ўжо атрымалі падпісчыкі. Ён адкрываецца рэдакцыйным «Зваротам да чытача», дзе гаворыцца пра само выданне, яго напрамак, планы рэдакцыі. З артыкулам «Развіты сацыялізм і прагрэс духоўнай культуры», які зместам сваім звязан з актуальнымі задачамі развіцця савецка-

Не будзе перабольшаннем, калі мы скажам, што, напрыклад, маляўнічыя ручнікі з вёскі Неглюбка на Гомельшчыне ведаюць ва ўсім свеце. Яны экспанаваліся на многіх міжнародных выстаўках, іх набывалі асобныя музеі ў зарубешных краінах. А інкруставаныя саломкай вырабы жлобінскіх майстроў ці карункавыя ўзоры веткаўскіх рэзчыкаў па дрэве здольны прывесці ў захваленне, бадай, кожнага. Мы абавязкова называем Гомельшчыну, калі згадваем таленавітых народных майстроў, якія са звычайнай немудрагелістых матэрыялаў — дрэва, лозы, саломкі, лёну — робяць высокамастацкія творы, што ўпрыгожваюць наш побыт.

Каб не даць знікнуць народнаму мастацтву, трэба навучыць яму моладзь, прывіць ёй любоў да старадаўніх рамёстваў. Больш за паўтары тысячы майстроў падрыхтавала за пяць год Гомельскае сярэдняе прафесійна-тэхнічнае вучылішча народных мастацкіх промыслаў. НА ЗДЫМКУ: майстар вытворчага навучання Ганна ШЫНГІРЭЙ (у цэнтры) з вучаніцамі Ірынай ШЧАРБАКОВАЙ і Аленай БАГДАНОВІЧ.

ГЕРОЯМ РУДАБЕЛКІ

Гарачы няроўны бой партызан з гітлераўцамі. Ляцяць пад адхон варожыя эшалоны. На сельскай вуліцы — патруль народных месціцаў... Гэтыя кінакадры ваяннай хронікі ўвайшлі ў новую дакументальную карціну «Рудабелка, год 1941-шы», створаную лаўрэатам Дзяржаўнай прэміі БССР Юрыем Лысятавым на кінастудыі «Беларусьфільм». Сярод першых гледачоў — адзін з герояў стужкі, былы камандзір партызанскага атрада «Чырвоны Кастрычнік» Герой Савецкага Саюза Ф. Паўлоўскі.

— Ужо для некалькіх пакаленняў сама назва палескай вёскі Рудабелка з'яўляецца сімвалам незгігнальнай волі народа, — гаворыць ён. — Тут у першыя ж дні Вялікага Кастрычніка быў узняты Чырвоны флаг перамогай

рэвалюцыі. І з таго часу ён ні разу не схіліўся перад ворагам. Камуністы давалі ўзброены адпор кайзераўскім акупантам, белапольскім захопнікам, якія спрабавалі знішчыць аб'яўленую тут Рудабельскую рэспубліку.

У чорныя дні гітлераўскага нашествия Рудабелка зноў стала несакрушальнай партызанскай крэпасцю. Пра гэты гераічны час і расказвае новы фільм.

ДЭБЮТ ХОРУ

У Гомельскай абласной філармоніі створаны яшчэ адзін музычны калектыв — камерны хор, які ўзначаліў заслужаны работнік культуры БССР А. Лукомскі. У канцэртную праграму, з якой дэбютаваў новы калектыв, увайшлі харавыя мініяцюры беларускіх кампазітараў і беларускія народныя песні.

СПОРТ

ВЫСОКІ ЎЗЛЁТ

«ЛАСТАВАК»

Міжнародны турнір па скачках у ваду «Веснавія ластаўкі» завяршаўся. А ў італьянскіх спартсменаў не было ніводнага медаля.

Але, здавалася, гэта ніколі не турбавала Клаўса Дзібіясі. Трэнер жартаваў са сваімі спартсменамі, усмешкай вітаўся са знаёмымі, ахвотна даваў інтэрв'ю журналістам. Падкрэсліваў, што прывёз сваіх спартсменаў вучыцца.

Некалі сам Клаўс, неаднаразовы чэмпіён Алімпійскіх гульняў, свету, Еўропы, прыязджаў у Мінск на такі турнір вучыцца. Цяперашні трэнер італьянскай зборнай лічыць гэтыя спаборніцтвы галоўнай прыступкай да будучых поспехаў маладых спартсменаў.

Так, «Веснавія ластаўкі», а яны сёлета ў Мінску праводзіліся чатырнаццаці раз, адкрылі німала выдатных імён у светлым спорце. Дастаткова толькі ўспомніць прадстаўнікоў Беларусі, таксама чэмпіёнаў і прызёраў Алімпіяд, свету, краіны — Уладзіміра Алейніка, Аляксандра Партнова, Аляксандра Касянкова, Ірыну Сідараву...

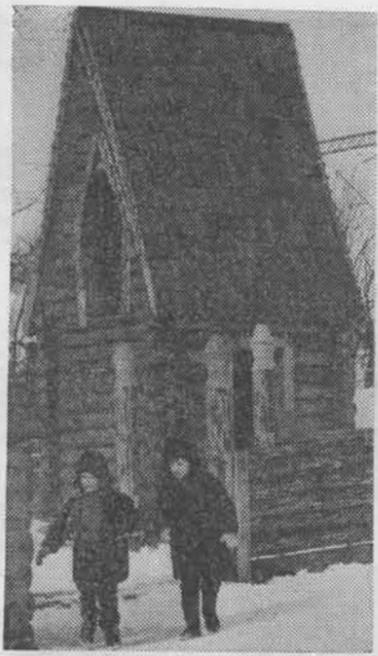
Гэты турнір не стаў выключэннем. Былі на ім і традыцыйныя сюрпрызы. Вось, напрыклад, такія. Па скачках з трампліна спецыялісты аддавалі перавагу Сяргею Кузьміну (СССР) і амерыканцу Лёні Лэйленду. Але нечакана для ўсіх перамог малавадомы Петр Георгіу з Балгарыі.

У гэтым відзе сярод жанчын прагноз спраўдзіўся напалавіну: перамагла Ірына Сідарава (БССР), а васьмь заслужаны майстар спорту СССР алімпійская чэмпіёнка Ірына Калініна са зборнай краіны не ўвайшла ў шасцёрку маднейшых.

Хто мог падумаць, што Уладзіміру Алейніку, які ўпэўнена выйшаў у фінал па скачках з вышкі, не «знойдзеца месца» на п'едэстале гонару. А найбольшую суму балаў у гэтым відзе спаборніцтваў набраў малады спартсмен з Варонежа Генадзь Старадубцаў.

Яшчэ адзін, бадай што, самы галоўны сюрпрыз прынесла выступленне пятнаццацігадовай мінчанкі Анжэлы Стасюлевіч. Яна выйграла турнір па скачках з вышкі, апаздзіўшы Алу Лабанкіну і Сірвард Эмірзян (абедзве са зборнай СССР).

НА ЗДЫМКУ: пераможца турніра «Веснавія ластаўкі-83» мінчанка І. СІДАРАВА.

«АДВЯДЗІ МЯНЕ Ў КАЗКУ»

«Адвядзі мяне ў казку», — часта просяць сваіх бацькоў малышы, што жывуць на вуліцах Маякоўскага і Аранжарэйнай у Мінску. Нікога незвычайнага ў такой просьбе няма.

Была ў раёне гэтых вуліц пустка. І васьмь мінулым летам прыйшлі туды... Ну, добра, назавём іх чараўнікамі. Дык васьмь, прыйшлі чараўнікі з прарабскага ўчастка зялёнага будаўніцтва Ленінскага раёна беларускай сталіцы і Мінскага лягаса. Паглядзелі яны на ўсё, парайліся... І вырас на гэтым месцы вялікі, прыгожы сквер. А ў тым скверы — дзіцячы гарадок «Лясная казка». Зрабіўшы сваю справу, пайшлі чараўнікі далей, шукаць, можа яшчэ дзе знойдуць такую ж пустку, каб і яе зрабіць патрэбнай людзям.

А наш чуд-гарадок ажыў. Зазвінелі ў яго драўляных, прапахлых лесам і смалою хацінках звонкія дзіцячыя галасы — галасы гаспадароў. Кожнае з шасці збудаванняў знайшло свайго «жыхара». Адным прыйшла даспадобы «ўваходная вежа», іншы аблюбаваў «церам з верандай». Ніколі не заціхае гоман і смех каля «хаткі-гары». Але асабліва многа дзятвы ў «трохвежавым дамку», які складаецца з трох розных па стылявому рашэнню збудаванняў, злучаных паміж сабой.

Але якая ж зімовая казка можа быць без рыпучага снегу, крутой гары і захапляючага дух палёту ўніз на лёгкіх санках! Ёсць, абавязкова ёсць такая гара і ў нашым казаным каралеўстве. Ну, а летняя казка, якой яна павінна быць? Зразумела, што з незвычайна прыгожымі кветкамі, дрэвамі. «Абавязкова

будуць такія расліны наўкол гарадка», — адказалі на гэта ўжо вядомыя нам чараўнікі і зрабілі так, што з надыходам вясны сонечныя промні абудзяць у садзе-скверы акацыю і ружу, чаромху і ядловец...

Сотні такіх гарадкоў радуець сёння нашых дзяцей. Пры домакіраўніцтвах, на прамысловых прадпрыемствах створаны спецыяльныя брыгады, занятыя азеляненнем і добраўпарадкаваннем паркаў, сквераў, двароў, дзіцячых пляцовак. Вельмі часта дапамагаюць ім студэнты: будучыя будаўнікі, педагогі, мастакі. Бо клопат аб дзецях — справа агульная.

Г. УЛІЦЕНАК.
Фота С. КРЫЦКАГА.

ГІСТОРЫЯ «ХРОНІКІ ВІЦЕБСКАЙ»

У апублікаваных да сённяшняга дня крыніцах бытуе думка, што найбольш ранні па часу летапіс Віцебска напісаны мясцовымі мяшчанамі Панцырным і Аверкам у другой палове XVIII стагоддзя. З дапамогай работнікаў Вільнюскага гаркома партыі і Цэнтральнай бібліятэкі АН Літоўскай ССР унесена істотная папраўка.

Даследчыкі меркавалі, што рукапіс «Хроніка Віцебская», які захоўваецца ў бібліятэцы Акадэміі навук Літвы, належыць Аверку і з'яўляецца копіяй аналагічнай хронікі, што маецца ў фондах бібліятэкі імя Салтыкова-Шчадрына ў Ленінградзе. Работнікі Цэнтральнай бібліятэкі АН Літоўскай ССР

зрабілі мікракопію, расшыфроўка якой нечакана паказала, што гутарка ідзе пра дагэтуль невядомыя навуцы летапіс Віцебска, створаны, відавочна, мясцовым мешчанінам Стаўскім. Як і вядома «Хроніка», ён напісаны лацінскім шрыфтам на змешаных польскай і старабеларускай мовах і мае 325 старонак. Першая частка яго прысвечана апісанню жыцця і дзейнасці аўтара і бытавым праблемам гараджан, другая ўтрымлівае як факты ўжо вядомыя, так і новыя. Аўтар па-свойму трактуе шэраг падзей, указвае, што С. Аверка скапіраваў яго запісы. Таму ў рукапісу маецца раздзел «Дапаўненне (дадатак) да летапісу

Панцырнага і Аверкі». Характэрна, што ў «Геаграфічным слоўніку каралеўства польскага і іншых славянскіх народаў» паведамляецца, што нейкі Міхаіл Слаўскі (або Стаўскі, як у арыгінале) зрабіў у 1758 годзе спіс з «Кнігі прывілей г. Віцебска», арыгінал якога згублены, але захавалася копія, якая належала віцебскаму мешчаніну Аверку. Гэта копія ў многіх месцах дапаўняе «Кнігу прывілей...» і захоўваецца ў Віленскай публічнай бібліятэцы.

Паводле папярэдняй ацэнкі спецыялістаў, новая знаходка мае значную цікавасць для гістарычнай навукі.

Г. РАБУШАЎ.

Гумар

Дзве санітаркі размаўляюць у радзільным доме:
— Хто гэта так гучна плача? Ці не тая тройня, што нарадзілася сёння ноччу?
— Не, гэта іх бацька ў калідоры.

палову, гвару. Жонка спытала:
— Мак, навошта ты купіў такі вялікі капялюш?
— Мне пашанцавала. Гэты капялюш каштаваў столькі ж, колькі другі, на два разы меншы!

Шатландзец прыйшоў дамоў у новым капялюшы, які быў такім вялікім, што закрываў

— Што з вамі, дзеці? Чаму вы не гуляеце, а сядзіце такія пахмурныя?
— Мы гуляем у дарослых.

— Прычына вашай хваробы — алкаголь!
— Вы — першы урач, які не звальвае ўсю віну на мяне!

Калекцыянер дзеліцца радасцю з сябрамі:
— Сёння ішчаслівы дзень! Цяпер у майё калекцыі ёсць пісьмо самога Напалеона!
— Цікава, што ён вам піша?

З ЛАЗОВАГА ПРУТКА

— І дзе ж гэта робяць такую прыгажосць? — дзівілася гаваркая пакушніца. Дэкартыўны кошык, які спадабаўся ёй у магазіне «Падарункі», сапраўды быў вельмі зграбны і прыгожы. Ды і іншыя кошыкі для кветак, сухарніцы, цукерачніцы, якія толькі што выставілі на паліцы, выглядалі не менш прывабна.

— Зараз даведаемся, адкуль прыбыло такое хараство, — ахвотна адгукнулася прадаўшчыца і зірнула на этыкетку. — З нашай, гомельскай фабрыкі мастацкіх вырабаў.

...На невысокіх століках — пучкі лазовых галінак, ачышчаныя ад тонкай кары. Вось і ўсё, што патрабуецца для работы пляцельчыцам. Уваходзіш у белы дом з рознымі ліштвамі, і здаецца, што дваццаты век застаўся за дзвярыма. Тут, на ўчастку мастацкіх промыслаў, не ўбачыш нават самага простага механізма. Зусім як у даўня-даўня часы: уладараць толькі рукі.

— Усе дванаццаць жанчын добра ведаюць сакрэты народнага рамяства, — расказвае кіраўнік участка І. Гусеў, — але ёсць у нас з майстроў майстар — Людміла Кавалёва. Яна хоць з заплочанымі вачамі такі кошык спляце, што залюбуешся.

Іван Аляксеевіч паказаў на маладую жанчыну, якая засяроджана перабірала лазовыя пруткі. Вось яна выбрала патрэбны, і ён паслухмяна сгнуўся ў спрытных пальцах. Быццам іголкай з ніткай «прашывае» ім Людміла чарговую радок мудрагелістага ўзору. Пакуль толькі ёй адной відаць, што гэта будзе за ўзор. Каб сплесці кошык, іншы раз патрабуецца не менш паўдня.

Вядома, не проста знайсці яшчэ адну непаўторную форму для кошыка або хлебніцы, сплесці арыгінальны ўзор. Напрыклад, жаночую сумачку давалося перабраць добры дзесятак разоў, пакуль атрымалася па-сапраўднаму модная і прыгожая рэч. Хутка яе можна будзе ўбачыць на паліцах магазінаў.

— Люблю сваю работу, — шчыра сказала Людміла. — Іншы раз самой дзіўна: адкуль такая лёгкасць у руках?

Любяць сваю справу і сяброўкі Людмілы — Тамара Платонава, Вікторыя Корхава, Галіна Мухіна, Людміла Доннікава. Яны творча развіваюць старажытнае народнае рамяство.

Г. ХВОШЧАНКА.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80; 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.